

NEI TIL REGJERINGAS ASYLINNSTRAMMINGER FLYKTNINGER ER VELKOMNE HIT!

**OM DEN ØKONOMISK KRISA
OG ENDELØS KRIG**

SIDE 4-10

**TYSKLAND: DEN TAPTE
REVOLUSJON**

SIDE 14-21

Alex Callinicos skriver om systemfeil. Kan verdensledere stoppe krisa

4-10

ØKONOMISK KRISE OG KRIG

Den verste økonomiske krisa siden det store krakket i 1929 raser nå over hele verden som tok et stort skritt mot enda større økonomisk og geopolitisk ustabilitet på sommeren og den tidlige høsten i 2008. En artikkel tar også for seg spørsmål og svar på finanskrisa.

Bjørn Østby skriver om den tyske revolusjon

14-21

DEN TAPTE REVOLUSJON
Rosa Luxemburg og Karl Liebknecht ble myrdet under Spartakusopprøret i 1919. Den tyske revolusjonen hadde mistet to av sine aller dyktigste ledere..

Nina Dessau skriver om karbonmarkedet

22-24

CDM-MEKANISMEN

Utslipp av klimagasser må reduseres på globalt plan – vi er kommet farlig nær punktet der selvforsterkende mekanismer tar overhånd. Slike «kutt ute» er snarere «økninger ute»..

- 4-10: «ØKONOMISK KRISE OG KRIG II: «DETTE ER MARXISME 12-13: MATKRISA
14-21: DEN TAPTE REVOLUSJON 22-24: CDM-MEKANISMEN TILLATER "BUSINESS AS USUAL"
25: ATTACS UTFORDRING 26-28: PALESTINE LOST 29 SKOLE I KLASSESAMFUNNET
30-32: ITALIA OG DENS VENSTRESIDE 33: POLITI OG SOSIALE PROBLEMER
34-35: ANMELDELSER

SV-dissens null verdt!

Vi er mange som har blitt opprørt over regjeringens siste innstramminger i asylpolitikken. Disse er dypt urimelige og uakseptable. Det rødgrønne politiske samarbeidet gikk til valg på en mer human asylpraksis og gjentok dette i Soria Moria-erklæringen: «Regjeringen vil føre en human, solidarisk og rettsikker flyktning- og asylpolitikk». De 13 umenneskelige punktene fremmet i september er en dramatisk innskjerpelse av norsk asylpolitikk, og helt på tvers av regjeringserklæringen.

I 2007 økte verdens flyktningbefolkning med mer enn fire og en halv million. Gang på gang viser fattige naboer i Afrika og Asia rausket og tar imot mange på flukt. Det er uakseptabelt at norske politikere gir signaler som skal skremme flyktninger fra å komme hit. **Demonstrasjonen 25. oktober** «Stopp angrepene på mennesker på flukt – Nei til regjeringas innstramminger!» er viktig og viser at motstand finnes. Alle ungdomspartiene er imot innstramminger. - Nær tretti organisasjoner har sluttet seg til demonstrasjonen lørdag 25. oktober så langt, fra Blitz via Eritreisk fellesskapsforening i Norge og KrFU.

Nestekjaerlighet.no har gjenoppstått og får tilslutning av 36 organisasjoner og nesten 3000 navn etter to uker. Dagsavisens forside 5. september sier de meste: "Skam deg Jens". SV har tatt dissens på noen av punktene, men hva så?

Jens Stoltenberg får sine argumenter fra FrP. Partiet har effektivt satt asylsøkere opp mot hverandre. Asylsøkere med "beskyttelsesbehov" mot såkalte "lykkejegere", det vil si alle de som får avslag fra UDI. "Vi måtte gjøre noe for å opprettholde troverdigheten til asylinstituttet" sier Dag Terje Andersen. Men hva slags troverdighet har asylinstituttet når antallet som får opphold er nesten konstant, ca 3000 de siste årene, uansett hvor mange som søker. (Klassekampen 16.08.08). Det er grunn til mistanke om at UDI og UNE begrenser antall asylsøkere til Norge av "innvandringspolitiske hensyn" uansett.

"Flyktningstrømmen" er en vrangforestilling. Etter 2002 har det vært en nedgang i antall asylsøkere, økningen i 2007 markerer et brudd med denne utviklingen. Sommerens mediaoppslag om motstand mot opprettelse av mottak må forstås

som enda et eksempel på vrangforestillingen. I løpet av 2004 ble antallet asylmottak redusert fra 145 til 100. Asylmottak eksisterte før uten motstand og problemer.

Den dramatiske nedgangen fra 2004 var særlig på grunn av "Jern-Ernas" innskjerpinger mot flyktninger fra krigsområder som Irak og Afghanistan. I 2002 ankom flere asylsøkere enn det som ventes i år, De eneste som da snakket om at landet "oversvømmes" var rasistiske høyre ekstremister og FrP.

"Dem" og "oss" er lik "splitt" og "hersk". FrP og høyresiden styrker seg på å øke konflikter mellom «oss» og «de andre». Slike politiske retninger er farlige og det vil alltid være et mål for sosialister og arbeiderbevegelsen å bekjempe dem. Derfor er SVs feighet et stort problem.

Utenfor Norges grenser ser vi et økende omfang av kriger og konflikter i verden, kriger som Norge også er med i. Mens fokuset her har vært på "antall flyktninger som kommer hit" har forskjellene mellom rike og fattige økt mer en noen gang i Norges historie. Akkurat det kalte Karl Marx for "splitt og hersk". Rasismen rammer hovedsakelig svarte mennesker,

uavhengig av om de er født i Norge eller ikke. Men rasistisk politikk rammer også flertallet av den hvite befolkningen. Rasismen skaper vold og svekker arbeiderklassens evne til å slå tilbake mot angrep fra sjefene.

Finanskrisa har muligens svekket FrP, men de kan fort gjenerobre støtte ved å kreve at innvandrere må ut for at nordmenn skal beholde jobbene sine osv. Innvandrere og flyktnings rolle som forklaringsmekanisme for mye av de negative konsekvensene av kapitalisme kjenner vi fra tidligere.

I begynnelsen av 90-tallet økte rasistisk vold i takt med strengere innvandringspolitikk og FrP-vekst. Nå skjer det igjen. Nylig ble en kurder brutalt slått ned på en bensinstasjon på Mortensrud i Oslo og i sommer ble en 16-åring alvorlig skadd etter flere skudd mot Hvalstad asylmottak i Asker. For å unngå en økning i rasistisk vold må engasjementet og samarbeidet som har blomstret opp i protest mot regjeringas innstramminger fortsette. Venstresiden må mobilisere også kreftene i SV og AP som mener dissens ikke er tilstrekkelig for å stoppe denne utviklingen.

WWW.INTSOS.NO

INTERNASJONAL SOSIALISME - nr. 4 - 2008. Utgitt av Internasjonale Sosialister.

ISSN: 1890-6567.

EPOST: intsos@intsos.no.

POSTADRESSE: P.b.9226 Grønland, 0134 Oslo.

INTERNETT: www.intsos.no.

KONTO: 7874 05 27591.

REDAKSJONSSEKRETÆR: Bjørn Østby.

REDAKSJON: Vegard Velle, Simen Tuvedt, Susan Lyden, Jon Sandven, Frans-Arne

Stylegar, Monika Ustad, Randi Færevik, Bjørn Østby.

TRYKK: Nr.1 Trykk as.

ABONNEMENT: abonement@intsos.no. Kr 150,- pr. år (seks nr.)

Magasinet finnes også i digital versjon på www.intsos.no.

” På begynnelsen av dette tiåret forsøkte Greenspan og hans sentralbank-kolleger å hindre at fallet i amerikanske profitter skapte en omfattende lavkonjunktur ved å oversvømme USA og verdensøkonomien med billig kreditt.

Systemfeil: Økonomisk uro og endeløs krig

Den verste økonomiske krisa siden det store krakket i 1929 raser nå over hele verden. ALEX CALLINICOS analyserer de faktorene som skaper stadig større politisk ustabilitet.

Verden tok et stort skritt mot enda større økonomisk og geopolitisk ustabilitet på sommeren og den tidlige høsten i 2008.

Kredittørken som startet da finansmarkedene frøs i august 2007 viser alle tegn til å bli en global økonomisk krise. Og USAs jag etter å styrke sin posisjon som den hegemoniske kapitalistiske staten har påskyndet en potensielt svært farlig konfrontasjon med Moskva etter den kortvarige krigen mellom Russland og Georgia i august. Aldri har det vært større behov for en anti-kapitalistisk og anti-imperialistisk venstreside.

I flere måneder etter kredittørkens begynnelse hevdet kommentatorer at den kunne kontrolleres. Begrunnelsene deres varierte: At krisa bare ville påvirke finansmarkedene eller de frie markedsøkonomiene i Vesten, at eurosonen ville fortsette å vokse, eller at de store «kommende markedene» som Kina og India hadde «skilt seg» fra USA og kom til å bli motoren i verdensøkonomien - men implikasjonene var de samme. Alan Greenspan, den tidligere lederen for den amerikanske sentralbanken (Federal Reserve Board) hevdet på vårparten i år at «det verste er over».

Han må ha følt seg dum da Wall Street ble rammet av kaos etter kollapsen til investeringsbanken Lehman Brothers mandag 15. september. Det er nå klart at en global økonomisk nedgang er under oppseiling og den vil ramme alle de viktige regionene i verdenskapitalismen. Som alltid er nedgangen ujevn. I den siste perioden det fin-

Både fagbevegelsen og andre aktivister har protestert hølytt mot redningspakka til Wall Street

nes tall for, andre kvartal 2008, har økonomiene i eurosonen, Japan, Storbritannia og Canada stagnert eller falt. Mens den amerikanske, der krisa begynte, vokste med 3,3 prosent per år. Kapitalen begynner å flykte fra de framvoksende markedsøkonomiene - 29,5 milliarder dollar mellom juni og september. Shanghai-børsen falt med 57 prosent de første åtte månedene av 2008.

Kredittørken

Tre hovedmekanismer driver den økonomiske nedgangen framover. Den første er kredittørken.

På begynnelsen av dette tiåret forsøkte Greenspan og hans sentralbank-kolleger å hindre at fallet i amerikanske profitter skapte en omfattende lavkonjunktur ved å oversvømme USA og verdensøkonomien med billig kreditt. Den bobla i boligmarkedet dette førte med seg, sprakk i august 2007.

Den store massen av misligholdte lån som amerikanske og europeiske banker satt tilbake med, samt usikkerhet om hvilke banker som var i dypest trøbbel, har paralyisert de globale finansmarkedene. Som en følge av dette har bankene

” På begynnelsen av dette tiåret forsøkte Greenspan og hans sentralbank-kolleger å hindre at fallet i amerikanske profitter skapte en omfattende lavkonjunktur ved å oversvømme USA og verdensøkonomien med billig kreditt.

sluttet å låne til hverandre. Når et tilbakeslag slår inn i full skala vil dette skape ytterligere ringvirkninger som vil gjøre situasjonen verre. Når bedrifter går konkurs og husholdningene finner ut at de ikke kan betjene gjelda si på grunn av arbeidsledighet og/eller inflasjon, vil bankene sitte med enda flere misligholdte lån. Siden tilgangen på kreditt er en avgjørende faktor for at kapitalakkumuleringen skal kunne fortsette, er dette et veldig alvorlig problem.

Inflasjon

Den andre mekanismen er inflasjon. Den lånefinansierte amerikanske oppgangen og Kinas voldsomme ekspansjon som leverandør av billige varer til USA, ga verdensøkonomien en høykonjunktur på midten av 2000-tallet. Økende etterspørsel drev opp prisen på olje og andre naturressurser. Det skarpe fallet i oljeprisen - fra nærmere 150 dollar fatet i juli til under 100 i midten av september - understreker likevel rollen finansspekulantene har i varemarkedene.

Høyere inflasjon har på to måter en negativ virkning på den nåværende økonomiske situasjonen. For det første reduserer inflasjonen real-lønna. For mange fattige i Sør kan dette utgjøre forskjellen mellom overlevelse og sult. Men selv når konsekvensen er mindre hard, har folk mindre å bruke på varer og tjenester. Som Karl Marx og John Maynard Keynes viste på ulike måter, vil lavere forbruk bety at noen av arbeiderne som skaper varer og tjenester vil miste jobben, som fører til ytterligere reduksjoner i etterspørsel og sysselsetting i en nedadgående spiral.

For det andre: En av de viktigste følgene av nyliberalismens triumf de siste 30 åra var å instituere et nytt regime for økonomisk politikk. Dette

har gitt sentralbanksjefer - som ikke er folkevalgte - makta til å bestemme rentenivået. Vanligvis er denne makta knyttet til målet om å holde inflasjonen nede. I den nåværende situasjonen betyr dette at sentralbanksjefene er under press for å holde rentenivået høyt, selv om dette fører til at kreditt blir endra mindre tilgjengelig og dyrere enn det allerede er. Både den europeiske sentralbanken og Bank of England har gjort det klart at en resesjon er en akseptabel pris for å holde inflasjonen nede.

Svingninger i valutakursene

Den siste mekanismen som driver krisa framover er svingninger i valutakursene. Den amerikanske sentralbanken, som representerer den mektigste kapitalistiske staten, er mye mindre hemmet enn sine motparter fra å kutte rentenivået for å stimulere vekst. Dette kan føre til at investorer blir mindre villige til å sitte på dollar siden de kan få høyere avkastning i andre valutaer. Bush-administrasjonen har mer eller mindre åpent strebet etter en politikk for en billig dollar, for å øke konkurransevilkårene for amerikansk eksport.

Dollarfallet - en nedgang på 25 prosent fra tidlig i 2002 til tidlig i 2008 - akselererte ved begynnelsen av kredittørken. Følgen av dette var at amerikansk eksport fikk et kraftig oppsving. Nesten hele veksten den amerikanske økonomien opplevde i andre kvartal 2008 skyldtes høyere eksport og lavere import. Men dette hadde den motsatte effekten andre steder. Verdien av euroen, som nå er dollarens hovedrival som global valutareserve, har økt kraftig.

Ved å gjøre eksport fra Euro-området dyrere har dette bidratt til økonomisk nedgang i dette området. For Tyskland er dette et svært

NYLIBERALISME

⊛ Spreller i nyliberalismens garn

15. oktober satte Norges Bank ned styringsrenta med 0,5 prosentpoeng til 5,25.

Finansminister Kristin Halvorsen forventer at norske banker følger opp med egne rentekutt. Men flere banker har sagt at de vil vente til over nyttår. Halvorsen mener at bankkundene kan presse bankene ved å skifte bank.

Statsviter Bent Sofus Tranøy ved forskningsstiftelsen Fafo mener finansministerens oppfordring bygger på en ønskedrøm og er uttrykk for politisk hjelpeløshet. SV spreller i nyliberalismens garn, mener Tranøy.

⊛ Bidratt til bankkrise

-Økonom Erik Reinert mener at Norge gjennom Oljefondet eller Statens Pensjonsfond Utland har bidratt til krisa gjennom global underinvestering i realøkonomien og finansiell oversparing. Reinert mener at en hovedgrunn til finanskrise er det han kaller en voldsom internasjonal hamstring av kapital. I stedet kunne det vært investert i realøkonomien.

Marianne Aasen som er finanspolitiker for Ap er uenig. Hun mener årsaken til krisa er den såkalte subprimebobla og et utall fiffige produkter på Wall Street som skyldes for sterk liberalisering av markedet i USA.

⊛ Investert i de amerikanske boligjigantene

Statens Pensjonsfond Utland har investert store penger i de internasjonale finansmarkedene. Fondet har investert 127 milliarder i de to amerikanske boligjigantene Fannie Mae og Freddie Mac. Disse var med på å skape bobla i boligmarkedet i USA

” Statusen for Bush sitt krigsjag er ikke god. Administrasjonen kan hevde å ha brakt en viss stabilitet til Irak etter de første katastrofale tre og et halvt årene av okkupasjonen. Dette er i mindre grad en konsekvens av den famøse «offensiven» til de amerikanske styrkene enn av to politiske avtaler.

Georg Bush er en av USAs mest forhatte presidenter. Hans nyliberalisme har møtt veggen og hans kriger går dårlig.

alvorlig problem. Landet kom på midten av 2000-tallet tilbake som verdens største eksportør etter en brutal omorganisering i industrien som tvang ned reallønna. Japan er enda mer sårbar. Den svake oppgangen i Japan etter den lange resesjonen på 90-tallet har kun vært drevet av eksport.

Kompleksiteten i det kapitalistiske systemet, der forskjellige mekanismer og tendenser virker mot hverandre betyr at det er vanskelig å forutse retningen og hardheten til den nåværende krisa. Valutakursene illustrerer problemet. Etter et fall på sju prosent de første månedene av 2008 vokste dollaren med 10 prosent fram til tidlig i september. Dette er sannsynligvis fordi, etter som omfanget av krisa blir tydeligere, tar penger som flyttes fra et land til et annet for å ta fordel av bedre rentenivå («funk money») flukt i selve kjernen av systemet.

Euro og pund har falt

Som et resultat av dette har euroen falt, og pundet - som reflekterer Storbritannias særlige sårbarhet overfor bolig- og finanskrisa - har falt som en stein. Om dette fortsetter kan denne reverseringen framskynde en skarp nedgang i USA.

Dette er noe den amerikanske staten forsøker å hindre. Den mest høyrevridde republikanske administrasjonen siden 30-tallet har kastet store summer til finansmarkedene. Den viktigste av disse intervensjonene har vært organisert av finansminister Hank Paulson. Først kom redningsaksjonen for investeringsbanken Bear Stearns i mars. Dette ble fulgt av den reelle nasjonaliseringen av boligfinansgigantene Freddie Mac og Fannie Mae tidlig i september. Fannie og Freddie står for tre fjerdedeler av alle nye amerikanske boliglån. Overtagelsen av disse økte den amerikanske statens gjeld med et beløp tilsvarende to femtedeler av nasjonalinntekten. Så, i den dramatiske uka som

begynte 15. september, prøvde Paulson å stagge panikken etter at Lehmann Borthers gikk dukken. Først ved å bruke et lån på 85 milliarder dollar til å ta over forsikringsgiganten AIG og så ved å annonsere den gigantiske 700 milliarder dollars planen for å kjøpe de tvilsomme finansinvesteringene bankene sitter fast med etter sine tidligere spekulasjonseventyr.

Disse dramatiske skrittene reflekterer hvor bestemte statslederne er i å hindre at det amerikanske finanssystemet kollapse som det gjorde på begynnelsen av 30-tallet. Det at man kan sammenligne med 30-tallet, som blant andre Greenspan, IMF og New Labours tafatte finansminister Alastair Darling har gjort, er et symptom på hvor alvorlig verdens herskerklasser tar krisa.

Grenser for hva en stat kan gjøre

Men det er grenser for hva en stat kan gjøre. Paulson lot Lehman gå konkurs av to grunner. For det første fryktet han at en redningsaksjon ville oppfordre finansfolk til å spekulere mer, i den tro at de ville bli reddet om det gikk galt.

For det andre har den store økningen i USAs offentlige gjeld i følge finanseksperten Avinash Persaud fått kredittmarkedene til begynne «å regne inn muligheten for mislighold fra den amerikanske statens side». Denne «uovertrufne utviklingen» betyr at selv Washington må bekymre seg over å holde på markedenes tillit. Det faktum at Paulson flere ganger endret kurs er et tegn på hvor bekymret den amerikanske statens ledere er. Det betyr ikke at finanssystemet er utenfor fare.

Videre er kapitalakkumulasjon drevet av konkurrerende rivalisering mellom individuelle kapitaler. Hver av de ledende statene prøver å sikre at de selskapene som har base på deres territorium blir beskyttet fra de verste konsekvensene av krisa. Svingningene i valutakursene er som en runde

med stolleken. Land med sterk valuta tenderer til fallende produksjon og økende arbeidsledighet, som så presser egen valuta ned og overfører byrden til land hvis valuta har steget i verdi. Den nylige kollapsen i Doha-runden med forhandlinger om liberalisering av handel må ikke nødvendigvis bety at det kommer en dramatisk proteksjonistisk vending. Men det viser hvordan marginene for kompromiss mellom de store handelsøkonomiene (sør såvel som nord) har minket.

Større økonomisk ustabilitet påvirker og påvirkes av geopolitiske spenninger innenfor det internasjonale systemet av stater. Dette er viktig fordi moderne kapitalistisk imperialisme defineres av fusjonen av økonomisk og geopolitisk konkurranse.

USAs globale hegemoni

Global politikk har etter angrepene 11. september vært dominert av Bush-administrasjonens forsøk på å opprettholde USAs globale hegemoni ved å utnytte sin militære overlegenhet. Erobringen av Irak skulle være det sentrale skrittet i denne prosessen. Det skulle legge grunnlaget for forandring av Midtøsten i liberal kapitalistisk retning, forskanse USAs dominans over den regionen hvor verdens største oljereserver er konsentrert, og skremme vettet av alle.

Statusen for Bush sitt krigsjag er ikke god. Administrasjonen kan hevde å ha brakt en viss stabilitet til Irak etter de første katastrofale tre og et halvt årene av okkupasjonen. Dette er i mindre grad en konsekvens av den famøse «offensiven» til de amerikanske styrkene enn av to politiske avtaler. Den første er med Iran, den regionale makta som er blitt styrket etter Saddam Husseins fall, og med de Iran-allierte sjia-partiene som dominerer Nouri al-Malikis klientregjering. Den andre er med sunnigruppene som i begynnelsen kjempet

Ei lita jente i det krigsherjede Afghanistan. USAs krig for å opprettholde globalt hegemoni rammer sivilbefolkningen hardt.

mot okkupasjonen men som var villige til å alliere seg med USA for en blanding av penger og beskyttelse fra både Malikis regjering og sektariske fanatikere som Al Qaeda.

Problemet med denne strategien er åpenbart. Det er USA som holder sammen enheten med to allierte som er dypt fiendtlige til hverandre. Muligheten til å holde denne skrøpelige avtalen sammen vil sannsynligvis svekkes over tid. Særlig siden Maliki har vært i stand til å få Washington - svært motvillig - til å forplikte seg til å trekke amerikanske styrker ut ved slutten av 2011. Allerede klager den sunnisk oppvåkningsbevegelsen over at Maliki forfølger deres tilhengere og nekter å følge opp lovnader til USA om å skaffe dem jobber i militæret og politiet. Muqtada al-Sadrs mehdi-hær, som støtter fattige sjaier og er mot okkupasjonen, er fortsatt stille men dette vil ikke vare evig.

Krig det er umulig å vinne

I Afghanistan fører USA og Nato en krig det er umulig å vinne mot de samme styrkene som knuste Sovjetunionens røde arme på 80-tallet. Enda farligere er det at krigen har spredd seg til Pakistan og bidratt til Pervez Musharraf's fall. I opptakten til valget av hans etterfølger, Asif Ali Zardari, gikk USA til et raketangrep over den pakistanske grensa fra Afghanistan. Sinnet mot dette angrepets drap på sivile kan bare styrke det voksende pakistanske Taliban. Bush og Cheney kan finne på å forsøke å svinge unna ved å angripe Iran, kanskje i et siste desperat forsøk på å sikre Det hvite hus

” **Enda farligere er det at krigen har spredd seg til Pakistan og bidratt til Pervez Musharraf's fall. I opptakten til valget av hans etterfølger, Asif Ali Zardari, gikk USA til et raketangrep over den pakistanske grensa fra Afghanistan.**

for John McCain. Men bare de høyrevridde gærningene som har gjort Sarah Palin til en heltinne kan innbille seg at dette vil bidra til annet enn å gjøre situasjonen verre.

I mellomtida har USA bidratt til mer «blowback» - ikke så spektakulært som 11. september, men potensielt like alvorlig - ved å framprovosere en konfrontasjon med Russland i Kaukasus. En nøkkeldimensjon ved USAs overordnede strategi siden slutten på den kalde krigen, har vært å hensynsløst utnytte Russlands svakhet ved å utvide EU og Nato til Øst- og Sentral-Europa både for å sirkle inn Russland og å ekspandere USAs innflytelse dypt inn i Eurasia.

Strategien begynte under Bill Clinton på 90-tallet og har blitt utvidet under Bush-administrasjonen som har gitt de skjøre pro-vestlige regimene i Ukraina og Georgia entusiastisk støtte.

Utnytte Russlands svakhet

Å utnytte Russlands svakhet må ha framstått som en lavkostnadslinje under oppløsningen og uroen under Boris Jeltsins presidentperiode på 90-tallet. Russland under Vladimir Putin og hans protesje og etterfølger Dimitri Medvedev er noe helt annet. Den russiske økonomien er den som har tjent mest på energiboomen på midten av 2000-tallet. Putin reetablerte effektiv politisk kontroll over olje- og gassindustrien. Han brakte orden inn i den russiske staten, gjenoppbygde den militære kapasiteten og fremmet en autoritær form for kapitalisme. Sentralt i denne ideologien er en grell nasjonalisme som søker å reversere Sovjetimperiets sammenbrudd så langt det er mulig.

Å forsøke å ekspandere Nato ved å inkorporere Ukraina og Georgia, to av Russlands sentrale grensesoner, ville i alle tilfelle være uforsvarlig. Gitt skiftet i de relative maktforholda mellom Washington og Moskva var den linja - som Bush fremmet sterkt på Nato-møtet i Bucurest i april i fjor - toppen av dårskap.

Som i Irak har hybris (overmot) straffet seg - etter de greske gudenes dekret - med nemesis (gjengjeldelse). Det har, som vanlig, vært mye spekulasjon om hvilken rolle konspirasjon spilte rundt krigsutbruddet mellom Russland og Georgia. Ble Georgias skitne president Mikhail Saakasvilij oppfordret til å ta Sør-Ossetia av Cheney og andre nykonservative i Washington? Eller gikk han rett i en snedig felle sjakkspillene i Kreml hadde lagt?

Tre avgjørende fordeler

Kanskje er svarene ja på begge spørsmål. Men på en måte er dette mindre viktig enn de tre avgjørende fordelene Russland kan lene seg på. For det første hadde de en overveldende lokal militær overlegenhet - hjelp til Georgia fra USA og Israel kunne ikke tangere denne. For det andre, ethvert forsøk på militær reaksjon fra USA - noe som ville vært nødvendig om Georgia var Nato-medlem - ville ha risikert en full krig. Det er høyst usannsynlig at selv Bush og Cheney er rede til en kjernefysisk krig om Georgia. I ethvert tilfelle er så store deler av USAs militære slagkraft bundet opp i Irak og i Afghanistan at Washingtons muligheter er sterkt begrenset. Vi bør ikke glemme at under den farligste krisa under den kalde krigen - Cubakrisa i 1962 - hadde USA en massiv lokal overlegenhet.

For det tredje kunne Putin og Medvedev drive det samme splitt-og-hersk-spillet mellom «nye» og «gamle» Europa som Bush sin daværende forsvarsminister Donald Rumsfeld forsvarte offent-

” Russland er kanskje ikke i stand til å konkurrere med USA globalt, men kan utfordre Washingtons innflytelse i flere viktige regioner.

lig under opptakten til Irakkriegen. Statene i Sentral- og Øst-Europa ser medlemskap i EU og Nato som en pakke som både gir adgang til den liberale kapitalistklubben og beskytter dem mot Russland. Siden Georgia-krigen har deres rop om fordømmelse av Moskva og Nato-solidaritet med Georgia og Ukraina fått selskap av Washingtons patetiske løpegutter i Whitehall, Gordon Brown og David Milliband. Polen fortet seg å undertegne en upopulær rakettforsvarsavtale med USA.

De ledende kontinentalmaktene Tyskland og Frankrike har inntatt en helt annen linje. De la i april ned veto mot Natos medlemsplaner for Ukraina og Georgia. De har sikret at Nato- og EU-toppmøter siden invasjonen har begrenset seg til ord, ikke handlinger. Selv Silvio Berlusconis høyrevridde regjering har inntatt en soft linje i Georgia-spørsmålet. Motivene for dette er så langt fra edle (særlig i Berlusconis tilfelle), men det viktigste - EUs økende avhengighet av energi fra Russland - vil ikke forandre seg i nærmeste framtid.

Naturgassreserver

Den europeiske naturgassproduksjonen er ventet å falle til halvparten av 2006-nivået innen 2020. Russland har verdens største naturgassreserver. Du trenger ikke å være hjernekirurg for å forutse at Russlands gassleveranser til Europa kommer til overstige dagens nivå på 25 prosent. «Nivået på avhengigheten er så stor at det faktisk ikke er mulig å endre på selv over et par tiår,» sa Simon Blakey i Cambridge Energy Research Associates til *Financial Times*.

Dette gir Russland en langsiktig fordel, slik at de er istand til å splitte Washington og deres europeiske allierte og dermed undergrave muligheten for en samlet konfrontasjon med Moskva. Dette er en av mange grunner til at vi ikke kommer til å se en ny kald krig. Men den viktigste er at Russlands relative makt er markant svekket i det lange løp, selv om noe er vunnet tilbake den siste tida. Sovjetunionen kom ut av andre verdenskrig som den største makta i Eurasia. På 70-tallet

hadde de et massivt kjernefysisk arsenal og mulighet til å bruke konvensjonell militærmakt globalt. Så seint som på 80-tallet stod Sovjetunionen for 14,8 prosent av den globale produksjonen, nesten halvparten av USAs andel på 31,5 prosent.

I 2007 stod Russland for 3,2 prosent av verdens bruttoproduksjon (målt etter kjøpekraftparitet), mindre enn i 1992 da den var 4,2 prosent og langt under USAs andel på 21,63 prosent.

Det høyeste anslaget over Russlands militærtgifter i 2006 er på 70 milliarder dollar, mens Pentagons var 535,9 milliarder dollar. Russland har tapt strategisk og økonomisk vitale områder i Ukraina og Sentral-Asia og befolkningstallet fortsetter å minke. Landet er også mye mer sårbart på grunn av den større integrasjonen i verdensmarkedene enn under den statskapitalistiske perioden. Siden Georgia-krigen har Russland opplevd en betydelig kapitalflukt. Moskva-børsen falt 50 prosent fra høyden i mai til midten av september (selv om dette delvis skyldtes en lokal utgave av den globale kredittørken).

Men disse svakhetene bør settes i perspektiv. Gapet mellom Washingtons og Moskvas økonomiske og militære evner er virkelig langt større enn det var under den kalde krigen. Dette betyr at USA er den eneste virkelig globale imperialistiske makta. USA må spre sine ressurser langt videre enn andre stater og dermed sårbar for det historikeren Paul Kennedy kaller «imperieell overbelastning». Det er nettopp en slik krise, som bunner i USAs innblanding i Vest-Asia, Russland har kunnet utnytte.

Formidabel militær kapasitet

Moskva har fortsatt en formidabel militær kapasitet, takket være energibonanzaen. Det er blitt demonstrert i Georgia både med hensyn til slagkraft og viljen til å hevde egne imperialistiske interesser ved sine grenser. Russland er kanskje ikke i stand til å konkurrere med USA globalt, men kan utfordre Washingtons innflytelse i flere viktige regioner. Særlig gjelder dette de som er viktige energileverandører, definitivt Kaukasus og

Sentral-Asia og potensielt også Midtøsten.

Hva dette viser, er at på tross av USAs overlegenhet, formes nåværende global politikk av det marxister tradisjonelt har kalt inter-imperialistisk rivalisering. Dette skjer uavhengig av om vi tar med den betydelige omfordelingen av global økonomisk makt som skjer som et resultat av Kinas voldsomme ekspansjon. Opphusingen av Kina som «den neste supermakta» er vås. Selv om Kina fortsetter å vokse med 8-10 prosent årlig vil det forbli et fattig land i flere tiår framover.

Men Kina ligger an til å bli den mektigste staten i Øst-Asia, den mest dynamiske regionen i den globale kapitalismen de siste 25 åra. Gitt at USA forsøker å dominere denne regionen, sammen med Europa og Midtøsten, og gitt at Kinas appetitt på råvarer allerede har endret tradisjonelle avhengighetsmønstre i Afrika og Latin-Amerika vil det bli større rivalisering mellom Washington og Beijing. Pentagon har allerede fått ordre om å levere årlige rapporter til Kongressen om Kinas militære kapasitet.

Vi står overfor en cocktail av ustabilitet. Man kunne legge til mer: Hva om for eksempel Kinas skjøre hybrid av statlig og privat kapitalisme faller sammen?

Men de viktigste grunnene til ustabilitet er klare nok - samspillet mellom kapitalismens krisejagede økonomiske utvikling og USAs forsøk på opprettholde sitt hegemoni i en tid der statenes relative makt undergraver denne posisjonen. Faren dette samspillet skaper er blitt understreket av krigen i Kaukasus.

Botemiddelet er tydelig nok, om enn vanskelig å oppnå. Opp mot fallet til “den eneste supermakta” må vi fornye “den andre supermakta” som *New York Times* påkalte på høyden av de massive antikrigsprotestene 15. februar 2003. Men denne gangen må vi rette dens styrke ikke bare mot krigshisserne og profitørene, men mot det systemet de er en del av.

Kan verdens ledere stoppe krisa? Spørsmål og svar

Den økonomiske situasjonen i verden forverret seg drastisk de siste ukene, og hver dag synes å møte en ny krise. Denne artikkelen fra den britiske avisa Socialist Worker refererer blant annet til hendelsene i begynnelsen av oktober.

Mange håpet at redningspakka på 700 milliarder dollar i USA skulle redde systemet. Redningspakka har vært ledsaget av regjeringer i Europa som har overført masse penger til banker. Ingenting av dette har løst krisa. Socialist Worker forklarer hva redningspakkene betyr, hvilke andre løsninger våre herskere har og spør om noen av dem vil virke.

Hva hendte i løpet av siste uke?

Over hele verden har regjeringer sprøytet kontanter inn i pengemarkedene - globale finansmarkeder for kortsiktig lån og utlån - i et forsøk på å oppmuntre bankene til å låne ut penger til hverandre igjen. Kredittkrise som startet for over et år siden så de daglige utlånene mellom finansinstitusjoner tørke opp.

USAs regjering har skaffet fram 700 milliarder dollar for å redde USAs bankeiere. Dette kommer etter en serie med andre redningsaksjoner de siste ukene - som beløper seg til 400 milliarder dollar. I løpet av den siste uka har fem banker blitt overtatt eller reddet av regjeringspenger i Europa.

New Labours finansminister Alistair Darling er klar til å sprøyte mer penger inn i bankene denne uka. Bank of England overførte massive 280 milliarder pund til pengemarkedene forrige uke. Regjeringene intervensjoner i et desperat forsøk på å holde ting sammen.

Hvilken effekt har redningspakkene?

Noen av redningspakkene innebærer å låne bankene penger - å få likviditet i markedet som de formulerer det - å forsøke å oppmuntre dem til å låne ut til hverandre. Andre innebærer å kjøpe opp all den stygge gjelda slik at publikum, i stedet for bankene, blir ansvarlig for den. Ikke overraskende er bankene fornøyde med denne type redningspakker.

Oslo børs har oppført seg som en jojo de siste ukene. Siden nyttår har aksjekursen falt med mer enn 45 prosent

De 10 000 USA-borgerne som må forlate husene sine hver dag vil følge nøye med mens bankene - hvis atferd ligger til grunn for krisa - blir reddet. La oss sette tallene i perspektiv, og sammenlikne hvordan disse pengene kunne blitt brukt til løse verdens sultkatastrofe. Hvis de 700 milliarder dollarene hadde gått til mennesker som sultet og ikke til finanshusene, ville det skrekkelige nivået på sult blitt eliminert. Hvis den kombinerte pakken på mer enn en trillion dollar hadde blitt brukt, kunne en milliard mennesker som lever i kronisk fattigdom i hele verden, blitt løst ut av den.

Beskytter ikke avtalene folks sparepenger?

Mange overskrifter om redningspakkene har fokusert på idéen om at de garanterer for folks sparepenger. Så i Storbritannia er det mange historier om klager over den antatte «mangel på beskyttelse» for innskytere i britiske banker sammenliknet med Irland eller Tyskland.

Som reaksjon bestemte Gordon Brown seg for å øke størrelsen på sparebeløpene som regjeringa vil garantere, til 50 000 pund.

Men under overflata er det noe mer funda-

mentalt og risikabelt som foregår. Nesten 50 prosent av husholdningene i Storbritannia har enten ingen sparepenger i det hele tatt, eller mindre enn 1500 pund i sparepenger. I mange tilfeller garanterer regjeringer «assets» - som inkluderer pantelån, eller gjeld. I Irland har regjeringa kommet med garantier til bankene uten å vite hvor stor hele gjelda er.

Å garantere for banker er en annen måte å overføre offentlige penger til de rike.

Idéen om å «beskytte» innskyterne er bløff. Selvfølgelig ønsker alle banker at mye penger skal havne i deres pengeskrin heller enn i deres rivallers. I et klima preget av panikk, vil rike individer plassere sparepengene på de beste kontoene. Men dette vil ikke på langt nær dekke den giftige gjelda i hjertet av systemet.

Å stille offentlige penger som kausjon til bankene forårsaker like mange problemer som det løser, mens man samtidig overfører penger fra det offentlige til bankeierne.

Hvor har all gjelda kommet fra?

I det siste tiåret har gjeld blitt brukt som en strikk - den har blitt strukket for å dekke nedgangen i

” Faktum er at mainstream økonomer og kapitalistiske politikere ikke har noen sikker måte å komme ut av krisa på.

reallønner og til å stimulere økonomien. I USA er nå gjelda til husholdningene på 12 trillioner dollar. Gjennomsnittspersonen bruker 14 prosent av sin inntekt bare på å betjene sin gjeld. Gjeld er et logisk resultat av en nyliberal offensiv som har redusert den delen av rikdommen som går til arbeidere.

Gjelda til regjering og selskaper har også ekspandert dramatisk. USAs nåværende handelsunderskudd er nå på rundt 2 milliarder dollar per dag, og landets totale gjeld har økt fra 1,5 ganger bruttonasjonalproduktet (BNP) i midten av 70-åra til 3,5 ganger dets BNP i dag.

Alle disse redningspakkene/kausjonene, for ikke å snakke om finanskrisas effekt på den brede økonomien, vil drive opp både offentlig låning og regjeringsgjeld. Selv før krisa hadde USA og Storbritannia et voksende budsjettunderskudd. Og regjeringer kan bare ha så mye gjeld. Økt gjeld vil bety kutt i offentlig forbruk og økende privatisering. Fordelen med privatisering for regjeringen er at gjelda som kommer fra PFI-prosjekter (Private Finance Initiative) ikke kommer fram på regnskapsarket. Dette er ikke ubetydelig - den britiske regjeringa har allerede 200 milliarder pund i gjeld fra PFI-prosjekter.

Kan det finnes nasjonale løsninger?

Individuelle nasjonale økonomier kan ikke unnsnippe verdenskrisa i isolasjon.

Injeksjoner av statlige penger kan hjelpe til med å unngå de verste effektene av en nedgang på kort sikt. Men de kan ikke kontrollere investeringsstrømmen av valuta over hele kloden.

Det er bare en virkelig medisin for å komme ut av krisa for våre herskere - gjenoppretting av profitten. For å gjøre det vil de forsøke å gjen-

skape den nasjonale kapitalens konkurranseevne, og kreve at arbeidere aksepterer større ofre. Men den klassiske måten å handskes med dette på; lønnskutt, kan bare gjøre krisa verre. Det reduserer etterspørselen etter forbruksvarer såvel som kapitalvarer, slik som maskiner eller fabrikker, og på den måten sprer problemet seg til større deler av industrien.

En standard medisin for å forsøke å stimulere kapitalister til å investere er å kutte rentenivået og sprøyte mer penger inn i økonomien. Men det kan føre til økt risiko for større inflasjon og behøver ikke å virke - rentenivået ble redusert i Japan på 1990-tallet, men landet ble fortsatt værende i resesjon.

Kapitalismens galskap er sånn at, selv om profittene er veldig lave, kan noen kapitalister bestemme seg for å gamble på en ny runde med investeringer, som kan løfte økonomien fra resesjonens dyp. Men vi befinner oss langt fra den situasjonen.

Faktum er at mainstream økonomer og kapitalistiske politikere ikke har noen sikker måte å komme ut av krisa på. Økonomisk kaos er bygget inn i selve systemet de kjemper for å bevare.

Vil redningspakker fra regjeringer avverge global resesjon?

Det er usannsynlig at regjeringsintervensjon kan stoppe krisa. En ting er at selve omfanget av midler som kontrolleres av selskapene betyr at enhver regjering ville finne det vanskelig å kontrollere dem. Lehman Brothers, for eksempel, hadde et tap på rundt 80 milliarder dollar. For å se litt på proporsjoner, Kenyas BNP er på mindre enn 41 milliarder dollar. Mer rikdom ble pakket inn i et hemmelig spekulativt selskap enn det som eies av

40 millioner mennesker i et afrikansk land.

Å dekke britiske banker ville koste svimlende 9 trillioner pund. Sjefene deltar i et spill i økonomisk utpressing fordi de har mesteparten av samfunnets ressurser i sine hender. I stedet for at stater kontrollerer selskaper, kan det vise seg at selskaper kontrollerer stater og får dem til å handle i selskapenes interesser.

Spekulasjon har alltid vært en del av kapitalismen og enhver panikk som oppstår på grunn av spekulasjon fører aldri til forandring, men heller til en ny spekulativ boble. Den underliggende verdensøkonomien er i trøbbel. En indikator er den noe obskure «Baltic Dry» indeksen for verdens shippingkostnader - som fungerer som en slags hjelp til å anslå verdens etterspørsel eller handelsstrømmer.

Den har falt fra nesten 12 000 i juni til mindre enn 3000 nå. Det ville ha kostet 240 000 dollar å leie et typisk fraktskip om sommeren og skipe frakt rundt om i verden. Nå kan man få det samme for 40 000 dollar. Krisa har bevist hvor hule argumentene til de som framstiller markedet, som en rasjonell måte å organisere produksjon på, er. Våre herskeres «løsninger» vil underminere deres legitimitet enda mer. Virkeligheten er at enhver redningspakke oppmuntrer den kontinuerlige spekulasjonen som sparket i gang krisa.

De siste tiltakene vil ikke på en eller annen måte føre til en magisk slutt på spredningen av krisa. Mye mer sannsynlig er stadig dypere splittelser innad i herskerklassene og deres regjeringer når de travler rundt i desperasjon og prøver å løse problemet uten noen idé om hvordan de skal gjøre det.

Hvorfor er arbeiderklassen utbyttet?

Karl Marx argumenterte med at økonomiske klasser og derav klassekamp, er en konsekvens av utbytting. Dette snur den rådende oppfatningen av i dag på hodet; nemlig den at klasser vanligvis eksisterer uavhengig utbytting, men at dette kan oppstå av og til.

Ofte ses utbytting på som et forhenværende fenomen – for eksempel barnarbeid (selv om dette langt i fra er forbi mange steder i verden) – eller bare finnes som unntak grunnet brutale arbeidsgivere som gir minimalt med lønn.

For Marx derimot, er fenomenet regelen i vår samtid. Til og med godt lønnede arbeidere, ansatt av "generøse" ledere er utbyttet, siden fenomenet er en del av arbeid-kapitalrelasjoner i seg selv.

Borgerskapet og deres støttespillere argumenterer med at en ansettelse er en gjensidig, frivillig kontrakt, hvor arbeideren får en rettferdig betaling for jobben. Hun burde være takknemlig for at hun tilbys arbeid. Hvis hun er misfornøyd, kan hun bare skifte arbeidsgiver.

Men dette stemmer ikke. Argumentet er feil fra begynnelse til slutt.

Kapitalister skaper ikke arbeidsplasser. Det har vært tilgang på arbeid før kapitalismen, og det vil være jobber under sosialismen også. Jobber kommer av menneskers behov og med 6 milliarder mennesker som trenger mat, utdanning og så videre, vil det aldri være mangel på slik virksomhet. Gjennom kapitalistenes kontroll over produksjonen, hindrer de folk å jobbe gjennom alternative relasjoner.

De ansetter ikke ut i fra veldedighet, men for

å få profitt, det vil si utvidet kapitaltilgang.

Fortjenesten kommer av at kapitalistene ikke betaler nok og fortjent lønn.

Men hvordan er det mulig og tilsynelatende rettferdig? Hvordan kommer kapitalistene unna med dette røveriet, dag etter dag, år etter år, tiår etter tiår? Og hvorfor ser det rettferdig ut på overflata?

Marx mente årsaken finnes i underliggende mekanismer. Han forklarte at arbeidskraft selges som en vare, og dens verdi bestemmes av hvor mye sosialt nødvendig arbeidstid som kreves for å produsere den.

Grunnen til at et brød koster 15 kroner, mens en skjorte koster 150 kroner er at det tar ti ganger så lang tid å lage en skjorte som å bake et brød.

Ikke overraskende benekter borgerlige økonomer denne arbeidsverditeorien, men alle kapitalister vet instinktivt at det er slik. Dersom en kapitalist solgte et produkt under verditakst, ville han gått med tap. Likeledes ville salg til høyere pris enn verdien, føre til at andre kunne utkonkurrere han.

Konkurransen tvinger kapitalistene til å selge omtrentlig lik verdien av oppmålt arbeidstid.

Anvend dette på arbeidskraften som vare og det følger at verdien av arbeidskraft - dens lønn - bestemmes av mengden av sosialt nødvendig arbeidstid som trengs for å gjenskepe den, dvs. oppdra, fø, kle, utdanne etc. arbeideren slik at han/hun er i stand til å arbeide.

Lønningenes funksjon er altså å reproducere arbeidskraften, slik at arbeideren får dekket sine utgifter for igjen å kunne stille på jobb.

Men arbeidskraften er spesiell som vare, fordi

den er kreativ og produserer mer verdi enn det som trengs, i form av lønn, for å gjenskepe den. Denne merverdien går til kapitalistene og er den ultimate kilden til deres profitt.

En som jobber åtte timers dag, produserer varer eller tjenester tilsvarende lønn i for eksempel fem timer. Da jobber han/hun tre timer gratis. Det er dette som er utbytting og er virkeligheten for alle lønnsarbeidere i dag, akkurat som under slavetiden, føydalismen eller den industrielle revolusjon.

Marx' teori om merverdi er av stor betydning. Den avslører det ideologiske og egoistiske trekket ved lønnsarbeid og åpner opp for en vitenskapelig analyse av hvordan den kapitalistiske økonomien fungerer.

Dessuten viser den hvordan det er en direkte og uforsonlig interessekonflikt i produksjonssystemet. Jo lengre arbeidsdagen er, jo større er andelen ubetalt arbeid og merverdi og omvendt. Jo lavere lønnsnivå, jo høyere profittnivå og omvendt. Derfor står lønn og profitt i motsetning til hverandre. Kapitalens utvekslingsverdi, profitt, vokser omvendt proporsjonalt med Arbeidets andel; lønn.

For Marx er disse konfliktene grunnlaget for klasser og klassekamp.

John Molyneux

John Molyneux er sosialist, aktivist og forfatter og skriver for det meste om marxistisk teori og om kunst på bloggen sin:

johnmolyneux.blogspot.com

” Alle sultkatastrofer er resultat av at mat ikke kommer frem til de trengende, pga krig eller mangel på penger og kjøpekraft. Aldri på grunn av mangel på mat. Det er altså et fordelingsproblem, og ikke et produksjonsproblem vi står overfor.

Hva ligger bak matkrisen?

I løpet av det siste året har vi sett en eksplosiv økning av matprisene i verden. Fra mars 07 til mars 08 steg prisen på kornprodukter med 88%, olje og fett med 106% og meieriprodukter med 48%. Den mest vanlige ristypen har steget med over 200%. Over 800 millioner lider allerede av sult og mange millioner flere trues av utviklingen i det globale matvaremarkedet. Men utviklingen møter folkelig motstand i hele verden.

■ Alex Tarkan Sen

Det har vært opptøyer som følge av matkrisen i en rekke land fra Mexico og Senegal til India og Sør-Korea. På Haiti har opptøyer tvunget regjeringen til å gå av og i Egypt utløste matprisene landets største streik på mange tiår mot høye priser og lave lønninger.

En rekke land har innført strenge eksportrestriksjoner. De voksende prisene destabiliserer store deler av verden og påvirker livene til milliarder av mennesker.

Marked og mat

Verdens ledere har ingen alternativ til å løse krisen annet enn å henvise til markedets ”naturlige korreksjon”. Men en veldig reell og direkte årsak til matkrisen er spekulasjon i matvarer på verdens børser. Store selskaper innenfor agro-business tjener seg søkkrrike på dagens situasjon. I kjølvannet av nedgangen i dotcom markedet, boligkrisen og finanskrisen, har matvaremarkedet blitt sett på som lukrativt å spekulere i for kortsiktige gevin-

ster. I følge kapitalistenes logikk vil prisøkningen føre til flere investeringer i jordbruk og endret produksjonsmønster, og dermed få prisene ned. Men det motsatte skjer, nemlig at det spekuleres i allerede eksisterende matvarelagre, og prisene øker ytterligere. Dette er spekulanter og de som sitter på toppen i markedet godt tjent med, og matprisene vil i følge eksperter holde seg høye i minst 10 år til.

Den økende olje og gass-prisen har hatt stor betydning da den fører til økning i transportkostnader og mekanisk utstyr for bønder, og dessuten øker kostnadene for fremstilling av sprøytemidler og gjødsel. Dette gjør at mat blir dyrere å produsere. I tillegg har den høye oljeprisen banet vei for oppblomstringen av biobrensel.

Biobrensel ses på som et lukrativt alternativ til fossilt brensel, blant annet på grunn av høye oljepriser. Men biobrensel er ikke et ”grønt” alternativ. All biodiesel krever enorme mengder energitilførsel, enorme landområder og store mengder vann, bare for å fremstille små mengder brensel. Det betyr at man enten må bruke eksisterende land som brukes til matproduksjon som i 3. verden betyr å kaste fattigbønder vekk fra jorden for å bane vei for de store biobrenselsselskapene, eller å rydde nytt land for produksjon, som for eksempelel sårbar regnskog.

Det handler om liberalisme

De plutselig økende matprisene kan bare forklares med en sammenheng mellom flere ulike kortsiktige faktorer som økte oljepriser, spekulasjon, biobrensel og svak dollarkurs.

Men det er også noen langvarige strukturelle endringer som for det første har gjort krisen

mulig, og for det andre har gjort krisen mye verre. Verdens organisering av matvareproduksjon og distribusjon har forandret seg. Spesielt fattige land har de siste tiårene hatt en enorm endring i sin matproduksjon, hovedsakelig fra innlands forbruk til eksport på verdensmarkedet.

De viktigste årsakene til denne utviklingen har vært de rike landenes krav om strukturtilpasningsprogram (STP) i fattige land, hovedsakelig initiert gjennom IMF, Verdensbanken og WTO. For å få lån eller hjelp har fattige land blitt bestukket eller tvunget til å innføre disse programmene.

STP er nå omdøpt til ”fattigdomsreducerende program”, men er egentlig klassisk liberalisering av økonomien, med å skjære ned på offentlig sektor og fjerne skatt og andre styringsmekanismer for privat sektor. De har i hovedsak innebært en omlegging av matproduksjon fra produksjon for innlandsforbruk til eksport på det globale markedet. Argumentet er at handelsoverskuddet skal gjøre det slik at landene har mulighet til å kjøpe det de trenger for utvikling, billig på verdensmarkedet. Men selv innenfor kapitalismens egen logikk holder ikke argumentene mål. Alle de rike landene har gjennom hele denne perioden av liberalisering opprettholdt høye tollbarrierer mot fattige land og subsidierer egen matproduksjon som i praksis har gjort det umulig for fattige land å konkurrere på like vilkår.

Overgang til store monokulturer (som i seg selv er dårlig for både jorden og miljøet) gjør hvert enkelt land veldig sårbar for markedsendringer, og mindre i stand til å planlegge og tilrettelegge mattilgang for egen befolkning.

STP har også betydning å åpne nasjonale mar-

keder for internasjonale investeringer og fjerne nasjonale "hindringer" for fri markedstilgang som eksempelvis subsidieringer. Konsekvensene er at de store aktørene har en mer dominant posisjon som gjør at de lettere kan kontrollere hele produksjonskjeden.

Som Marx påviste for allerede 150 år siden fører en slik "fri markedspolitikk" kun til senteralisering og monopolisering, med få store aktører som utkonkurrerer eller underlegger seg de små og mellomstore. I all hovedsak er det de store multinasjonale matvareselskapene som Wal-Mart, Tesco, Nestlé, Monsanto og Starbucks som har tjent på denne utviklingen, da de har begynt å dominere verdensmarkedet, bestemme priser og tjent skyhøye profitter på markedet, samtidig som millioner av småbønder har gått konkurs og tvinges vekk fra sitt land.

Styrt utvikling

De økte matprisene har ikke vært et uheldig biprodukt av denne utviklingen, men snarere ett eksplisitt mål. Både IMF og Verdensbanken estimerte allerede i 2006 hvordan matvareprisene ville øke, avhengig av "graden av liberalisering" av økonomien. Å kreve at markedet må løse krisen er å kreve mer av samme politikk som har skapt den, en politikk som har forandret verdens matproduksjon til en massiv industri og big business på et globalt marked.

Alt dette har ikke skjedd uten motstand. Overalt i verden slåss man mot politikken til IMF, VB, og de multinasjonales politikk. Den antikapitalistiske bevegelsen har avslørt den rådende nyliberale politikken og mobilisert massivt mot alle verdensledernes toppmøter inkludert WTO og G8-møtene. Både i Latin-Amerika og sørøst-Asia slåss bønder og landarbeidere mot landsfradrivelse, og de overnevnte matopptøyer utfordrer verdens ledere. Å kreve høyere lønninger eller stopp av økning i matprisene er første steg for å stoppe markedet.

Men vi trenger virkelig en fundamental endring for å sikre mattilgang til alle som trenger det. For i verden idag produseres det nok mat til alle. Men makthaverne vil heller *spekulere* i mat enn å sørge for at den når frem til de som trenger det. Derfor er det bare en løsning, vi må stoppe markedet og organisere et annet system for å sørge for at mat produseres for behov, og ikke for profit. Rasjonelle avgjøresler kan taes om hvor og hvordan mat blir produsert slik at miljø og kvalitet står i fokus, men det krever en verden der vanlige folk har kontroll over produksjonen, og ikke de multinasjonale selskapene.

Myter om matkrisen

Makthaverne prøver å forklare matkrisen på ulike måter. Blant annet blir det hevdet at vi har blitt for mange mennesker på jorden, og at det ikke produseres nok mat til alle. Andre har hevdet at det er Kina og India sin feil fordi de spiser for mye kjøtt og meieri-produkter.

Noen regjeringer har ganske enkelt skyldt på klimaendringer som har ført til feilslåtte avlinger, for dermed å hekte seg selv av kroken. Men alle disse argumentene er falske eller forteller kun deler av sannheten.

Overbefolkning

Argumentet om at vi er overbefolket er rett og slett feil. Matvareproduksjonen har steget jevnt de siste 50 år, og har, i følge FN's mat- og jordbruksorganisasjon (FAO), overgått befolkningsveksten fullstendig i alle verdensdelene unntatt Afrika. 15% mer mat er tilgjengelig per hode i dag enn for 20 år siden, trass i befolkningsveksten på 1,8 milliarder. Verden har aldri produsert så mye mat per hode som vi gjør i dag.

Kina og India

Det er sant at etterspørselen etter meieri-produkter og kjøtt øker i både Kina og India, følgelig også etterspørselen etter kornprodukter til dyremat. Men begge er netto eksportører av mat fremfor importører. FN konkluderer med at det ikke finnes beviser for at Kina og Indias import har ført til økte priser.

Å skyldte på dem er uansett ganske frekt. Multinasjonalene har i en årrekke kjempet for at fattige land skal importere mer mat og de har tilbudt fattige land dumpingpriser (etter subsidiert overproduksjon i vesten) for å skape nye markeder i disse landene. Kinas og Indias økte (mid-delklasse-) konsumering er et resultat av deres integrering i verdensøkonomien.

Klimaendringer

Men stemmer det ikke at klimaendringer ligger bak problemene? Mangel på regn i Australia og for mye regn og kulde i Europa og USA har vært ødeleggende for avlingene de siste årene. Men nedgang i eksporten i 2005 og 2006 ble i følge FAO kompensert av oppgang i 2007, og er ikke skyld i de økte prisene. Klimaendringer og feilslåtte avlinger er reelle, men det er ingen grunn til at de skal forårsake hungersnød og sult.

Dette er ikke noen ny problemstilling. Da det var hungersnød i flere land i Vest-Sahara på 70-tallet ble det forklart med tørke. Men alle landene som var rammet, produserte nok mat til å fø egen befolkning. Noen av landene økte til og med sin mateksport under hungersnøden. Så tørken betydde ikke at det ikke var nok mat til alle - men den gikk ikke til de som trengte det.

Alle sultkatastrofer er resultat av at mat ikke kommer frem til de trengende, pga krig eller mangel på penger og kjøpekraft. Aldri på grunn av mangel på mat. Det er altså et fordelingsproblem, og ikke et produksjonsproblem vi står overfor.

To filippinske barn spiser litt ris i verden der sulten truer mange på grunn av økte matpriser

Den tapte revolusjon

Nederlaget til den tyske revolusjon (1918-1923) fikk alvorlige konsekvenser. Det bekreftet, om enn på negativt vis, den internasjonale dimensjonen i marxismen. For den unge russiske arbeiderstaten ville en vellykket sosialistisk revolusjon i det langt mer industrielt framskredne Tyskland, med en velorganisert arbeiderklasse, ha vært en fantastisk hjelp.

■ Bjørn Østby

En helt sentral forutsetning for endelig seier i Russland, var at revolusjonen spredte seg. Med seier i Tyskland, ville den unge arbeiderstaten blitt avlastet i sin kamp mot den militære og økonomiske offensiven som borgerskapet i hele Europa startet. Det ville vært en fantastisk inspirasjon for arbeidere og revolusjonære krefter i andre land.

Men det tyske oktober i 1923 endte med nederlag, og dermed var den revolusjonære bølgen i Europa i kjølvannet av 1. verdenskrig over. Da Stalin i 1924 lanserte teorien om «Sosialisme i et land», som markerte bruddet med internasjonalsismen, var det byråkratiets interesser han fremmet. Nå var det kun Sovjetstatens interesser det skulle tas hensyn til.

Revolusjonært oppsving

Den tyske revolusjonen var en del av et større revolusjonært oppsving i kjølvannet av 1. verdenskrig. I januar 1917 ekskluderte SPD (Sosialdemokratene) samtlige opposisjonelle og 170 000 forlot partiet. 120 000 av dem dannet Det Uavhengige

Massedemonstrasjon i Kiel 6. november 1918

Sosialdemokratiske Parti (USPD). Det revolusjonære Spartakusforbundet gikk med i USPD.

I februar 1917 ble tsaren styrtet i Russland, og arbeiderråd ble dannet. Arbeiderklassen i hele Europa begynte nå å protestere mot krigen. I april 1917 streiket 200 000 tyske metallarbeidere mot at brødrasjonene ble redusert. Protester mot knapphet på mat og motstand mot krigen begynte å smelte sammen.

Protestene mot krigen vokste overalt i Europa. I januar 1918 begynte en streik i Berlin som spredte seg til 80 andre byer. En million arbeidere deltok, og det ble dannet et arbeiderråd. Rådet krevde blant annet raske fredsforhandlinger uten

anneksjoner eller krigsgjeld. Streiken og rådet ble knust av politiet, men i virkeligheten ble den tapt innenfra da to høyresosialdemokrater, Ebert og Scheidemann, ble invitert til å sitte i streikekomiteen. De brukte sine posisjoner til å få slutt på streiken.

Tyskland var i ferd med å tape krigen, men i et siste desperat forsøk på å snu krigslykken ble flåten beordret ut fra Kiel. Men matrosene nektet og ble arrestert. Men fem dager senere, i begynnelsen av november 1918, marsjerte 5000 matroser gjennom Kiel i protest mot fengslingene. Ni personer ble drept i kamp mot regjeringslojale soldater. Men soldatene ble møtt med motild

og tvunget til å forlate byen. Et masse møte med 20 000 deltakere den 4. november dannet matrosråd som tok makta i byen.

Den tyske revolusjonen hadde begynt. De tyske herskerne anbefalte at det ble dannet en ny regjering, der også SPD fikk ministre. Hensikten var å hindre åpent opprør. Sosialdemokratene sa ja takk.

Arbeiderråd

Avisene ble overtatt, og trykkerne begynte å trykke en avis for matrosrådet som de kalte *Rote Fahne* (Røde Fane). Den første utgaven begynte med ordene: «*Dette er begynnelsen til den tyske revolusjon, til verdensrevolusjonen*» Oppstanden spredte seg raskt. 5. november nådde revolusjonen Lübeck, 6. november Hamburg, Bremen og Wilhelmshaven, 7. november Köln, München, Hannover og Braunschweig, 8. november Rostock, Leipzig, Dresden, Chemnitz, Düsseldorf, Frankfurt, Stuttgart, Nürnberg.

Men hva med hovedstaden Berlin? Herskerklassen syntes å ha kontroll. Arbeiderne var på jobb, og soldatene var i kasernene.

SPD gjorde sitt beste for å bremse revolusjonen ved å presse på for at keiseren skulle abdisere. Spartakistene, de revolusjonære tillitsfolk og USPD derimot diskuterte når de skulle starte revolusjonen i Berlin. På et møte for lederne i disse tre organisasjonene foreslo de revolusjonære en massestreik og en demonstrasjon som skulle ledes av enheter av sympatiserende soldater. Forslaget ble ikke vedtatt, og den sterkeste motstanden kom fra USPD-lederen Haase som fryktet alt som kunne sette en mulig enhet med SPD i fare.

Desperate herskere

Den 8. november utga Karl Liebknecht fra Spartakusforbundet en løpeseddel som oppfordret til revolusjon. Den var underskrevet av ham selv og en annen spartakist, Ernst Meyer. De revolusjonære tillitsfolk og venstresida i USPD kunne heller ikke vente lengre da presset nedenfra var stort. De utga sin løpeseddel umiddelbart etter Liebknecht.

Oppfordringen til generalstreik ble fulgt i alle fabrikkene, og lojale tropper ble med i en felles demonstrasjon etter at de hadde revet emblemene av offiserenes uniformer.

Demonstrasjonen var bevæpnet. Liebknecht ledet en kolonne med arbeidere og soldater for å overta det keiserlige palasset. Eichorn, USPD-medlem, ledet en annen kolonne for å overta politihovedkvarteret der han ble innsatt som ny revolusjonær politisjef. Makta syntes å gå rett fra keiseren og hans venner til revolusjonære sosialister.

Avisa *The Citizen* forteller om fred, verdenskrigens slutt og tysk revolusjon på forsida

Tysklands herskere var desperate. Mens arbeidere og soldater tok makta i Berlin, satt lederne i SPD sammen med herskerne fra det gamle regimet. Prins Max ga regjeringmakta til SPDs leder, Ebert. For SPD var nå det viktig å late som de støttet revolusjonen selv om de ønsket å knuse den. Da en kolonne med arbeidere og soldater marsjerte opp foran Riksdagen, ble Eberts kollega, Scheidemann, bønnfaldt av sine SPD-venner om å holde tale for å roe ned massene. Motvillig forlot han Riksdagsrestauranten og suppa si og gikk til en balkong. Der fortalte han massene at alt var forandret og at Ebert hadde blitt statsminister. Han avsluttet til voldsom applaus med ordene «Lenge leve den tyske republikk».

Noen hundre meter derfra, ved Keiserpalasset var Liebknecht i ferd med å klatre opp til et vindu der han proklamerte den frie tyske sosialistiske republikken.

SPD tar kontroll

Det tyske imperiet hadde kollapse. De nærmeste dagene var soldat- og arbeiderrådene de eneste organer som hadde noe som liknet makt. Det var derfor ikke spesielt merkelig at mange arbeidere så på revolusjonen som avsluttet, de hadde jo også fått en regjering som kalte seg selv sosialistisk.

Å styrte det gamle regimet var en ting. For å bygge sosialismen måtte flertallet i arbeiderklassen ha en bevissthet om hva det betydde. Det var ikke tilfellet.

Under opprøret i Kiel ba hærledelsen SPD om hjelp, og Gustav Noske fra høyresida i SPD kom til byen. Han ble valgt til leder av matrosrådet som stod i spissen for opprøret. Hensikten var å bremse

Flere tilfeller av rasistisk vold

Rasistisk vold oppstår ikke i et tomrom. Vi får mer rasistisk vold hvis det er et samfunn skapes frykt, fiendebilder og en følelse av at «de andre», i dette tilfellet asylsøkerne, er farlige og vil overta landet vårt, poengterte professor Per Fugelli i forbindelse med skuddene mot Hvalstad asylmottak. I høst har det dessverre ikke manglet på eksempler på at Fugelli har rett.

Dekket til skiltene på bilen

Rasistene som sjikanerte, overfalt og skadet en 48-årig kurder på Shellstasjonen på Mortensrud i midten av september, hadde dekket til skiltene på bilene sine før overfallet.

Heimdalsdrapet rasistisk motivert

25-åringen som drepte den norsk-somaliske taxisjåføren Mahmed Jamal Shirwac (46) i Trondheim sent i august, skrev innlegg på nettet mot innvandring og for forsvar av kristne grunnverdier. Familien tror at drapet var rasistisk motivert.

Truer asylmottak

«De neste skuddene vil falle her. UDI-svin vokt dere» og «Hold Norge rent», var de truende meldingene som ble malt på et nytt transittmottak i Dønneski i Bærum i oktober. Rune Berglund Steen i Grenseland mener at vi ser en skremmende tendens med hardere motstand mot asylsøkere.

” Tysklands herskere var desperate. Mens arbeidere og soldater tok makta i Berlin, satt lederne i SPD sammen med herskerne fra det gamle regimet. Prins Max ga regjeringsmakta til SPDs leder, Ebert.

revolusjonen mest mulig og bevare de kapitalistiske strukturene. Han lyktes med hjelp fra det lokale USPD å bli valgt til leder av matrosrådet.

Altså, Noske ble sendt som representant for regjeringen for knuse opprøret i Kiel samtidig som han som representant for matros og arbeidere som skulle føre revolusjonen framover.

Borgerlig arbeiderparti

SPD var (og er) det Lenin kalte et borgerlig arbeiderparti. Slike partier forsvare kapitalismens interesser, men har massestøtte fra arbeidere. De er parlamentarisk innrettet og ser på opprør nedfra som en trussel. Arbeidernes støtte til sosialdemokratiske partier som SPD må forstås ut fra den dominerende politiske bevisstheten i arbeiderklassen - reformismen. En forståelse som går ut på at man kan endre samfunnet i sosialistisk retning gjennom gradvise reformer i parlamentet.

Denne tilliten er så innarbeidet at selv ikke revolusjoner uten videre rokker ved dette. Bare et mindretall støtter de revolusjonære. Men etter hvert som revolusjoner utvikler seg, og arbeiderne erfarer at de sosialdemokratiske partiene fungerer som bremsklosser og kontrarevolusjonær kraft, mister sosialdemokratene støtten hos flertallet av arbeidere.

Gustav Noskes suksess i Kiel ble gjentatt da monarkiet falt i Berlin. Det ble nemlig dannet en «revolusjonær» regjering med tre medlemmer fra hvert av de to sosialdemokratiske partiene. Regjeringen hadde et revolusjonært ferniss og kalte seg - på russisk vis - Rådet av Folkekommissærer. Men regjeringa var langt fra revolusjonær. Bare timer tidligere hadde dens SPD-ministre forgjeves forsøkt å stoppe revolusjonen, og USPDs ministre som kom fra partiets høyrefløy ønsket ingen revolusjon, men en gjenforening med SPD. Karl Liebknecht ble også tilbudt en regjeringsspost, men avslo.

SPD-flertall i rådene

Regjeringen ble dannet 10. november, samme dag som 1500 delegater møttes i Sirkus Busch for å

danne et felles råd for hele Berlin og diskutere maktspørsmålet. Venstresida i USPD og spartakistene hadde innkalt til dette møtet av arbeider- og soldatdelegerte. En delegat for hver tusende arbeider og en delegat for hver bataljon av soldater.

Til de revolusjonæres store overraskelse hadde SPD flertall på møtet. Partiet hadde brukt partiapparatet for å mobilisere. Møtet nedsatte en sentralkomiteé for rådene i Berlin som besto av 18 SPD'ere og 6 USPD'ere. Liebknecht forsøkte å forklare og advare om SPDs kontrarevolusjonære hensikter, men nådde ikke fram. Folk ropte «enhet», «enhet».

SPD brukte suksessen i Berlin for hva den var verdt og innkalte til en landsdekkende kongress for arbeider - og soldatrådene i midten av desember. 499 delegater møtte, 288 støttet SPD, 90 støttet USPD og 21 støttet de revolusjonære. Det er liten tvil om at disse representerte de lokale maktorganer. Men SPD brukte igjen sitt tunge partiapparat for å få flertall i de lokale råd.

Blant flertallet av arbeidere og soldater som nå ble trukket inn i politisk arbeid for første gang, var det mange som ikke forsto forskjellen på SPD og USPD. Blant arbeiderne og soldatene var det mange som tidligere hadde støttet kapitalistiske partier, og de så på sosialdemokratiet som det ekstreme venstre.

SPD jobbet for å få kontroll over rådsorganene og for å svekke rådernes betydning.

For å gjenopprette ro og orden i Berlin, satte SPD sin lit til de hjemvendte troppene. Men hæren ville ikke brukes mot revolusjonen.

Soldatene ble tvertimot oppildnet av den revolusjonære stemningen, og mange soldater sluttet seg til revolusjonen. SPD forsøkte å organisere flere militærtropper, blant annet republikansk soldatkorps rekruttert fra medlemmer av den oppløste hæren. Dette korpset var i gatekamper mot den revolusjonære venstresida, men soldatene var stort sett konservative sosialdemokrater og ønsket heller ikke å vende tilbake til det gamle.

De skapte derfor problemer for Ebert, Scheide-

mann og deres venner. 22. desember vendte SPD seg til den gamle herskerklassen. Det ble opprettet en styrke bestående av høyt betalte leiesoldater. Styrken skulle rekrutteres fra tidligere offiserer og stormtropper. Oppgaven var å knuse rådene. Denne militærstyrken fikk navnet Frikorpset.

KPD dannes

Revolusjonen utviklet seg raskt. I juledagene var det kraftige kamper mellom ulike militære enheter som i mer eller mindre grad støttet revolusjonen på den ene siden og regjeringssoldater på den andre. I kjølvannet av disse kampene besatte de revolusjonære den sosialdemokratiske avisa *Vorwärts* og begynte å utgi Rote Vorwärts med oppfordringer om å velte Ebert-Scheidemann regjeringen.

Men revolusjonen manglet en felles ledelse. Spartakusforbundets rundt 3000 medlemmer var altfor få til å ha tilstrekkelig innflytelse på opprørske arbeidere og soldater. USPD trakk seg ut av regjeringen av frykt for å miste oppslutning.

Fire dager etter kampene i jula møttes 112 delegater fra ulike deler av Tyskland for å gjøre Spartakusforbundet om til et uavhengig kommunistparti, KPD. Tilstede på konferansen var også representanter for den revolusjonære Bremen-gruppa og Karl Radek som deltok som representant for Russlands bolsjevikparti.

Konferansen viste at det var store uenigheter når det gjaldt vurderingen av den aktuelle situasjonen. Luxemburg forsøkte å overbevise forsamlingen om at tida ikke var moden for proletariatets maktovertakelse. Hun pekte på at revolusjonen egentlig hadde liten basis i Tysklands arbeiderklasse.

Det var ikke nok å velte regjeringen. Revolusjonen måtte ha klar støtte i arbeiderklassen i alle deler av landet, på enhver fabrikk og på ethvert kontor. Massene måtte vinnes for idéen om sosialisme. Mange hadde fortsatt illusjoner om sosialdemokratene, og som hendelsene i Kiel og Berlin hadde vist, var forvirringen blant arbeidere og soldater stor.

Men flertallet på møtet delte ikke Luxemburgs

” Selv om Luxemburg var imot oppstanden, var hun klar på at når den først var satt i gang, måtte en gjøre det beste ut av det.

tålmodighet og ønsket aksjon nå. Denne utålmodigheten fikk som konsekvens at KPD vedtok å boikotte valget. Flertallet mente at revolusjonens seier var like rundt hjørnet, og et valg så de på som en avledningsmanøver. Luxemburg på sin side ville bruke valget som talerør for KPDs politikk.

Spartakusdagene

I de første dagene av 1919 syntes Berlin å være en by der ingenting kunne stoppe den voksende innflytelsen fra den revolusjonære venstresida. USPD hadde forlatt regjeringen, og hæren falt fra hverandre. En streikebølge brakte stadig flere arbeidere i opposisjon, og regjeringen følte seg hjelpeløs. Den revolusjonære venstresida hadde innflytelse over de to viktigste væpnede krefter i byen, Marinekorpset og Eichorns politistyrke.

Men 4. januar kom regjeringens første mottrekk. Den startet en rykte- og svertekampanje mot de revolusjonære. Denne aviskampanjen gikk over tre dager fra 1. januar 1919. Det endte med at politisjef Eichorn ble forsøkt avsatt fra sin stilling og erstattet med Eugen Ernst fra SPD. Hensikten var å provosere fram en prematur aksjon fra arbeiderklassen og de revolusjonære som Frikorpset deretter skulle knuse.

Politisjef Eichorn nektet å overgi stillingen til Ernst med den begrunnelse at han var blitt innsatt av rådene og bare ville bøye seg for sentralkomiteén for arbeider- og soldatrådene i Berlin. Hvis regjeringen først og fremst var opptatt av politisjefstillingen kunne de godtatt Eichorns begrunnelse. SPD hadde jo flertall i rådene.

Det sto mer på spill: en kamp mot revolusjonen og dens organisasjoner selv om disse for tida var under SPDs kontroll.

4. januar møttes USPD, KPD og de revolusjonære tillitsfolk. De innkalte til demonstrasjon neste dag til forsvar for Eichorn. 150 000 deltok i demonstrasjonen, mange bevæpnet. Organisatorenes målsetting var en fredelig demonstrasjonen, og talerne formante folk til å gå hjem og komme tilbake dagen etter. Men demonstrasjonen utvi-

klet seg i en annen retning. Mange demonstranter gikk (visstnok med god hjelp fra provokatører) mot byens avisbygninger og tok kontroll over Vorwärts nok en gang. Andre grupper begynte å besette jernbanestasjoner. KPD hadde ingenting med aksjonene å gjøre, men tok ansvar for å forsvare bygningene.

Brudd med partilinja

Dagen etter hadde Karl Liebknecht møte med USPD og de revolusjonære tillitsfolk. Han foreslo at aksjonen ble utvidet til å kreve at Ebert-Scheidemann-regjeringen ble styrtet. Dette var akkurat det motsatte av hva KPD-ledelsen hadde vært enige om to dager tidligere: en defensiv aksjon. Tida var ikke inne for en revolusjonær regjering.

Møtet oppfordret til generalstreik, at besettelsen av avisbygninger skulle fortsette og regjeringens avgang. Det ble også dannet en revolusjonær komité med Liebknecht (KPD), Ledebour (USPD) og Scholze (de revolusjonære tillitsfolk) som ledere.

Generalstreiken gikk over all forventning, og nok en demonstrasjon gikk gjennom Berlins gater. Alle borgerlige aviser og Vorwärts ble besatt, likeledes jernbanestasjonene.

Men regjeringen ble ikke styrtet. Selv da arbeiderne hadde kontroll over store deler av det indre Berlin, viste den revolusjonære komitéen sin svakhet. Den ga ingen ledelse og var handlingslammet. Liebknecht og Pieck hadde sittet i komitéen for KPD, men ikke informert partiledelsen som gikk sterkt imot aksjonene.

Gjennom Rote Fahne, med Rosa Luxemburg som redaktør, oppfordret KPD den revolusjonære komitéen til handling. Selv om Luxemburg var imot oppstanden, var hun klar på at når den først var satt i gang, måtte en gjøre det beste ut av det. Da komitéen forsto at regjeringen ikke kom til å falle, ønsket USPD'erne forhandlinger med SPD - selv om de bare en dag eller to tidligere hadde erklært at regjeringen skulle styrtes.

REAGER MOT RASISME!

0,09% kommer til Norge

Regjeringas forslag til innstramminger i asylpolitikken er en skandale.

- 42 millioner mennesker er på flukt i verden i dag. 16 millioner av disse er igjen på flukt utenfor eget land, det vil si at flertallet er det vi kaller internt fordrevne. Og av disse 16 millionene anslår man at ca 15 000 vil finne veien til Norge – eller 0,09%, sier leder i PRESS, Kirsten Kvalø.

Protesterer mot asyllinnstramminger

Antirasistisk senter, Press, Blitz, AuF, SOS Rasisme, SU, Unge Venstre, KrFU, Juss-Buss, Rødt og RU er blant de mange organisasjonene som protesterer mot forslaget til innstramminger i asylpolitikken. I Oslo samarbeider organisasjonene blant annet om demonstrasjon mot innstrammingerne den 25. oktober. I Bergen arrangerer Rødt, RU, SV, SU, Venstre og Nkp seminaret "For et åpnere Norge" den 01. november på Nordnes bydelshus. Seminaret er gratis og åpent for alle.

Humanisten Stoltenberg

- Vi mener at det ikke er noe humant i å føre en asylpolitikk der tusenvis av mennesker utsetter seg for fare og kostnader ved å komme til et land for å så bli utvist, sier Stoltenberg til Dagsavisen. Internasjonal Sosialisme har et tips til humanisten Stoltenberg: Det går an å slutte å utvise disse menneskene.

FORTSETTER PÅ SIDE 20 >

KPD ble dannet for sent

Den revolusjonære venstresida i Tyskland hadde en stor svakhet. Det fantes ikke et stort og kraftfullt revolusjonært arbeiderparti som var i stand til å knytte de revolusjonære soldatene sammen med de væpnede arbeiderne til en kraft basert på aksept av frivillig felles disiplin.

Sommeren 1918 var det alt i alt 3-4000 revolusjonære sosialister i hele Tyskland. De hadde ingen enhetlig organisasjon, ingen tradisjon med å jobbe disiplinert sammen, ingen mekanismer for å bli enige om strategi og taktikk. Ingen rutiner for å velge ut de lederne som var pålitelige og holdt hodet kaldt.

De revolusjonære var altså svært få og hadde ikke en eneste nasjonal organisasjon. I stedet var de delt i tre separate og tidvis antagonistiske grupper.

De fleste var organisert i Spartakusforbundet. Spartakus-lederne, bl.a. Rosa Luxemburg, mente at små grupper av revolusjonære bare kunne holde kontakt med flertallet i arbeiderklassen hvis de var del av en større organisasjon. Spartakistene holdt seg derfor innenfor først SPD og ble med i USPD ved partisplittelsen i januar 1917. De mente at arbeidere som gikk mot krigen ikke ville se forskjell på den vage antikrigspolitikken til USPD og de revolusjonæres politikk. De radikalisererte arbeiderne ville, i følge spartakistene, vende seg mot den største opposisjonskrafta, nemlig USPD.

En annen del av det revolusjonære venstre avviste dette perspektivet. De var hovedsakelig basert i Bremen og hadde forbindelser med bolsjevikene via en av sine førkrigskamerater, eksilpolakken Karl Radek. Denne gruppa kalte seg Internasjonale Kommuniste. Ved å være innenfor USPD, argumenterte de, gjorde spartakistene det enda vanskeligere for arbeidere å skille mellom den virkelige venstresida og halvhjerta pasifister som ledet USPD.

Den tredje revolusjonære gruppa besto av flere innflytelsesrike militante arbeidere innenfor Metallarbeiderfagforeningen i Berlin. De kalte seg «De revolusjonære tillitsfolk».

Verken Spartakusforbundet med rundt 3000 medlemmer eller Internasjonale Kommuniste klarte å nå ut til de mange arbeiderne og soldatene som trodde at deres egen entusiasme kunne erstatte disiplin, strategi og taktikk. Spartakusforbundet kan heller ikke sies å ha vært en klar og sammenhengende kraft. Paul Frölich, som var med i Internasjonale Kommuniste og Rosa Luxemburgs biograf, har beskrevet spartakistene på følgende måte: «Spartakusforbundet besto hovedsakelig av uttallige små og autonome smågrupper spredt over hele landet. Det var en løs organisasjon med bare noen få tusen medlemmer».

Kommunistpartiet (KPD) ble ikke dannet før i slutten av desember 1918 da spartakistene og Internasjonale Kommuniste slo seg sammen.

Riktig analyse

Spartakus-opprøret startet som svar på en provokasjon og utviklet seg videre utenfor KPDs kontroll. Rosa Luxemburg analyserte situasjonen riktig. Hun delte ikke Liebknechts og andres overoptimistiske analyse av situasjonen. Arbeiderne var nok klare til å demonstrerte, klare til å streike. Men de var ikke klare eller forberedt på å ta makta i sine egne hender. Luxemburg hadde imidlertid ingen enhetlig organisasjon som kunne sette politikken sin ut i livet.

Men når denne premature oppstanden først var startet, måtte KPD gjøre sitt ytterste å bringe den til seier/eventuelt begrense nederlaget. Rosa Luxemburg var klar på dette. Under ethvert arbeideropprør, prematurt eller ikke, er det kommunistenes plikt å slåss sammen med arbeiderklassen.

I den siste artikkelen Rosa Luxemburg skrev før hun ble myrdet, forklarte hun nederlaget i

Spartakus-opprøret med «motsetningen mellom den kraftfulle, resolute og offensive tilstedeværelsen av Berlins masser på den ene siden, og ubesluttsomheten, forsiktigheten og rådvillheten til ledelsen i Berlin på den andre».

Karl Radek hadde et annet standpunkt. Han hadde samme analyse av situasjonen som Luxemburg - at tida ikke var inne til at arbeiderklassen kunne ta makta - men mente så at KPD klart og tydelig måtte be massene stoppe kampen. Det ville skapt forvirring og kanskje ført til at Spartakus-medlemmer trakk seg tilbake og gikk i dekning mens radikale arbeidere og soldater fortsatte kampen alene. Det ville ha svekket kampen for å bygge KPD og styrket ultravenstre-tendenser.

Tonen i Luxemburgs siste artikler var preget av kampånd. Massene skulle ikke holdes tilbake, men oppmuntres og drives framover. Hennes kritikk av vaklende ledere, venstresida i USPD og de revolusjonære tillitsfolk var drepene. Hun tok ikke klart avstand fra parolen «ned med Ebert-Scheidemann-regjeringa», men kunne heller ikke akseptere den som sin egen.

Den virkelige feilen var at spartakus-lederne, deriblant Luxemburg, ikke gjorde det tilstrekkelig klart - i skrift og tale - at de mente at bevegelsen måtte ha klart begrensede mål.

Luxemburg var redd for å være for hard i kritikken av de nylig radikalisererte arbeiderne fordi hun prøvde å bygge KPD fra disse gruppene.

Men den største feilen Luxemburg gjorde, var at hun ikke hadde bygget et uavhengig revolusjonært arbeiderparti. Danningen av KPD i desember 1918 kom altfor sent.

Kontrasten til Lenins gjentatte insistering på den politiske og organisasjonsmessige uavhengigheten til revolusjonære kunne ikke vært større.

🌟 100 000 arbeidsløse i 2010?

Så sent som i slutten av august trodde Statistisk Sentralbyrå (SSB) at Norge ville komme seg greit gjennom finanskrisa, men hverdagen har forandret seg, og SSB har nå kommet med nye prognoser der nordmenn får merke nedgangen. SSB tror at antall arbeidsløse vil øke fra 62 000 i juli i år til 100 000 i 2010. Den høye lønnsveksten vil snu; ned til 4 prosent i 2010 og 2011.

🌟 Avviser redningspakke

I forbindelse med framleggningen av det første forslaget om redningspakke - som ble nedstemt av Kongressen i USA- i slutten av september, var både fagbevegelse og andre aktivister på gata for å protestere. John Sweeney, leder i fagbevegelsen AFL-CIO, kritiserte fredag 26. september Bush-administrasjonen for at den vil ha vanlige arbeidere til å betale omkostningene for Wall Street-kausjonen. Han talte utenfor New York-børsen i et hav av plakater med slagord som "Ingen blankosjekker for Wall Street" og "Våre hardt tjente pensjoner er ikke for å grabbe til seg". Han sa blant annet at arbeidsfolks skattepenger skal være en håndrekning til millioner av arbeidsfolk, og ikke utbetalinger til en bande privilegerte overbetalte direktører.

🌟 Kutter 1400 arbeidsplasser

Volvo Lastvagnar varsler at 1400 ansatte mister jobben. Nedbemanningen kommer som følge av synkende etterspørsel etter lastebiler i Europa, i tillegg til at den globale finansuroen legger en demper på markedet. Selskapet vil si opp ansatte i Gøteborg, Umeå og den belgiske byen Gent.

🌟 Kan koste kloden dyrt

Den globale finanskrisen kan kullkaste forhandlingene om en ny internasjonal klimaavtale. Det mener direktør Jean-Charles Hourcade i den franske tankesmia Cired. - Når den økonomiske veksten er sterk, er det lettere å komme til enighet enn når veksten er svak. Generalsekretær Steve Sawyer i vindkraftorganisasjonen GWEC tror noen land vil forsøke å snike seg unna kostbare tiltak.

Sosialdemokratiet SPD

I 1875 gikk flere reformistiske og revolusjonære tendenser sammen i det sosialdemokratiske partiet SPD. Partiet hadde en nesten ubestridt ideologisk og politisk dominans i den tyske arbeiderklassen fram til 1914.

Partiets første program, Gotha-programmet, ble skarpt kritisert av Marx for å være reformistisk. SPD ble likevel sett på som marxismens viktigste arvtaker, og lederen Karl Kautsky ble kalt «marxismens pave».

På 1880- og 90-tallet var kapitalismen inne i en stabil periode, og de tyske arbeiderne fikk økt levestandard og organiserte seg politisk og faglig. I perioden 1878-1890 var det forbudt med sosialdemokratiske sammenslutninger og utgivelser, men sosialdemokratene fikk lov til å stille opp i parlamentariske valg. Hele den sosialdemokratiske bevegelsen ble sentralisert og et stort byråkrati utviklet seg.

På begynnelsen av 1900-tallet oppstod en tredeling av SPD: En høyrefløy som utelukkende konsentrerte seg om parlamentariske valg og langsom oppbygging av fagbevegelsen, en sentrumsfløy som fastholdt revolusjonære mål, men så på arbeiderklassens kamper som kun et av flere midler til å oppnå flertall i parlamentet, og en revolusjonær fløy rundt Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Franz Mehring, Clara Zetkin m.fl.

Første verdenskrig nærmet seg, og i åra fram mot krigsutbruddet i 1914 hadde den 2. Internasjonale vedtatt flere resolusjoner som oppfordret til å gjøre den imperialistiske krigen om til en

krig mot de nasjonale borgerskap. Til tross for dette ble nesten alle de sosialdemokratiske partiene revet med av den nasjonalistiske stemningen og stemte for krigsbevilgningene.

Opposisjonen mot krigen i de forskjellige partiene samlet seg i byen Zimmerwald i Sveits. På Zimmerwald-konferansen i 1916 var det bare bolsjevikene og SPDs revolusjonære fløy - Spartakusforbundet - som argumenterte for at krigen måtte stanses med revolusjonære midler. Sentrumsfløyen i SPD argumenterte for at krigen skulle stanses ved forhandlinger, og at alle skulle stanse krigshandlingene samtidig. Flertallet på konferansen støttet Kautsky og SPDs sentrumsfløy.

I SPDs riksdagsgruppe stemte alle for krigsbevilgninger, og fagbyråkratiet gjorde hva de kunne for å hindre streiker i krigsårene. Karl Liebknecht stemte alene mot nye krigsbevilgninger på slutten av 1914.

SPDs krigsbevilgninger kom som et sjokk på den revolusjonære fløyen. I 1916 dannet de Spartakusforbundet. I 1915 begynte krigshysteriet å avta ettersom stadig flere døde soldater kom hjem fra fronten, og opposisjonen mot krigen spredte seg. Bredden i opposisjonen gjorde at partiledelsen i flere byer gikk over til opposisjonen, blant annet i Berlin, Bremen og Leipzig.

Opposisjonen møttes i januar 1917 og ble enige om å holde fast ved SPDs partiprinsipper og vedtekter. SPD ekskluderte samtlige opposisjonelle og 170 000 forlot partiet. 120 000 av dem dannet Det Uavhengige Sosialdemokratiske Parti (USPD).

” Men revolusjonen manglet en felles ledelse. Spartakusforbundets rundt 3000 medlemmer var altfor få til å ha tilstrekkelig innflytelse på opprørske arbeidere og soldater.

Kontrarevolusjonen

Vaklingen til den revolusjonære komitéen ga SPD et nødvendig pusterom. 7. januar organiserte partiet en motdemonstrasjon med 150 000 deltakere og innkalte til møte i sentralkomitéen for rådene i Berlin. På dette møtet ble Eichorn endelig avsatt som politisjef og avisbesettelsene ble beordret brakt til opphør.

Samme dag møttes regjeringen og sentralkomitéen for rådene på landsplan, og de bestemte seg for å bruke makt for å knuse opprøret. Gustav Noske fra SPD ble valgt til forsvarsminister.

De revolusjonære var dårlig organisert og hadde ingen sjanse mot Noskes tropper som fra 9. til 13. januar inntok alle stillinger som de revolusjonære hadde erobret. Men dette var ikke nok for kontrarevolusjonen. Ebert og Scheidemann støttet seg på væpnede sosialdemokratiske arbeidere og soldater, men ønsket å kontrollere Berlin med mer «pålitelige» soldater.

Frikorpset gikk inn i byen 11. januar. Det fikk frie hender og gikk fra dør - til - dør i arbeiderkvarterene. Alle KPD-ledere som ble funnet ble arrestert, og partiet i Berlin gikk under jorda. Den 15. januar ble Karl Liebknecht og Rosa Luxemburg funnet og myrdet på et hotell som fungerte som Frikorpsets hovedkvarter.

SPD hadde ved hjelp av militærmakt knust revolusjonen i Berlin. Neste punkt på kontrarevolusjonens plan var å gjøre det samme over hele Tyskland. Frikorpset skulle ut på revolusjonsslater-turné.

Borgerkrig

Det revolusjonære opprøret var slått ned i Berlin. To av KPDs ledere, Luxemburg og Liebknecht, var myrdet. SPD-lederne og den militære overkommandoen hadde nådd sine første mål. De hadde sørget for at januar-valget til nasjonalforsamlingen trygt kunne finne sted.

Men seieren over revolusjonen var bare foreløpig. Store deler av Tyskland var fremdeles under innflytelse av arbeider- og soldatrådene. I revolusjonens begynnelse var SPD i stand til å dominere rådene. En viktig grunn til at opprøret i Berlin ble slått tilbake forholdsvis enkelt, var at en stor del av byens arbeiderklasse hadde illusjoner om SPD og ønsket en ordnet parlamentarisk overgang til det de oppfattet som sosialisme.

Liebknecht vil ha folk inn i KPD

Sosialdemokratene kunne bare holde på denne støtten ved å komme med verbale innrømmelser overfor arbeiderne. Og de første proklamasjonene fra SPD-regjeringa la vekt på dens rene «sosialistiske» sammensetning. Den samme nasjonale kongressen av råd som stemte for å overføre makta til Nasjonalforsamlingen, stemte også for sosialisering av industrien.

Det var derfor mulig for SPD å få et klart flertall ved valget i januar 1919 som ble gjennomført mindre enn en uke etter nedslaktingen av de revolusjonære i Berlin.

Av 30 millioner stemmeberettigede fikk SPD 11,5 millioner, mens USPD fikk 2,3 millioner. KPD boikottet valget, og vi må anta at de som ville ha stemt på KPD, stemte på USPD. Mange arbeidere ønsket sosialisme, men de trodde de kunne få det gjennom ikke-revolusjonære midler. SPD begynte nå å vise at de beveget seg bort fra «sosialisme» og dannet koalisjonsregjering med borgerlige partier.

Knekke rådsorganiseringen

Det viktigste for regjeringen var å knekke rådsorganiseringen og gjenetablere den borgerlige statsmakta, og den 19. januar utstedet Noske et dekret som fratok soldatrådene all makt. Offiserene fikk tilbake sin gamle autoritet. Men arbeiderrådene var det vanskeligere å knekke.

Den tyske arbeiderklassen brukte nå arbeider-

rådene til å organisere og mobilisere til kamp for bedre lønns- og arbeidsvilkår.

Den gikk mot regjeringen som de fleste arbeiderne nylig hadde stemt på. SPD-lederne reagerte med å snakke med sine militære venner. Makta til arbeiderrådene og lokale arbeider-baserte sikkerhetsstyrker skulle knuses. Frikorpset ble nå sendt ut på tokt gjennom hele Tyskland for ødelegge revolusjonen.

Frikorpset var ikke bare rettet mot den revolusjonære minoriteten, men mot alle arbeiderklasseorganisasjoner. Tusener av arbeidere ble drept, og mange følte etterhvert at de levde under militær okkupasjon. Men dette var ingen kamp uten motstand. Mange steder var det store streiker og demonstrasjoner.

Senter for opposisjonen

Bremen var den første byen Frikorpset angrep. Men Bremen var også den byen der de revolusjonære hadde størst innflytelse. Byen hadde vært et senter for opposisjonen innad i SPD også før 1914. Den første uka etter november-revolusjonen klarte SPD å holde kontrollen, men det forandret seg da Johann Knief - Bremens dyktige revolusjonære leder - kom til byen 16. november med en gruppe revolusjonære sjømenn, fast bestemt på å bygge «en kjerne av væpnet arbeidermakt».

Den 24. november ledet de revolusjonære massedemonstrasjoner utenfor rådhuset, og byens arbeider- og soldatråd stemte for proletariatets diktatur og mot å kalle sammen nasjonalforamlingen. De revolusjonære hadde et flertall av industriarbeidere bak seg, og i et gjenvalg til arbeiderrådene 6. januar 1919 fikk SPD færre enn halvparten av stemmene. SPD fikk 113 stemmer, USPD fikk 64 og KPD fikk 62.

Kampene holdt fremdeles på i Berlin da det nye rådet møttes i Rådhuset 10. januar. Gate-ene rundt var overtatt av en stor kommunistledet demonstrasjon av bevæpnede arbeidere. USPD-medlemmene i arbeiderrådet ble truffet av stemningen og stemte sammen med kommunistene for å erklære Bremen for «en uavhengig sosialistisk republikk». Det ble valgt et «Folkekommisærenes råd», fem fra USPD og fire fra KPD.

Men det viste seg snart at de revolusjonære hadde for liten støtte. Etter få dager begynte

” Å styrte det gamle regimet var en ting. For å bygge sosialismen måtte flertallet i arbeiderklassen ha en bevissthet om hva det betydde. Det var ikke tilfellet.

USPD å snu ryggen til kampen, og kommunistene fant ut at de ikke hadde tilstrekkelig støtte til å opprettholde «republikken». USPD'erne begynte i stedet å organisere valg til borgerråd som skulle avholdes i mars. Men arbeiderrådet hadde fremdeles makta i Bremen, og arbeiderne var bevæpnet. Dette var selvfølgelig en torn i øyet på regjeringen i Berlin, og den 30. januar ble Frikorpset beordret til byen.

Situasjonene i Bremen og den som hadde vært i Berlin liknet på hverandre, men det var en viktig forskjell. I Berlin hadde eksekutivkomiteén for arbeiderrådene, organet med legitimitet fra novemberrevolusjonen støttet regjeringen. I Bremen var det makta til selve arbeiderrådet som kom under angrep.

Soldatrådet fra det 11. hærkorpset som var stasjonert i Hamburg lovt støtte til Bremen hvis Frikorpset rykket inn. Arbeiderrådet i Hamburg vedtok med 232 mot 206 stemmer at det 11. hærkorpset skulle hindre enhver marsj mot Bremen.

Bremen-arbeiderne ville ikke gi sine våpen til Frikorpset og foreslo et kompromiss. De foreslo å gi sine våpen til tropper som var stasjonert i Hamburg og Bremen. Dessuten ville Folkekommissærenes råd bli omstrukturert slik at SPD kunne få halvparten av plassene. SPD i Bremen var svært fornøyd med forslaget, men Noske var ikke interessert. Den 3. februar rykket Frikorpset inn i byen. 46 soldater fra Frikorpset og bare 26 arbeidere ble drept i de bitre kampene.

Sosialdemokratene i Hamburg hadde verbalt fordømt regjeringens trusler mot Bremen, men de var ikke interessert i å gjøre ord til handling. I stedet satt de passive og tillot at Bremen ble knust.

Men arbeidernes revolusjonære stemning var ikke fullstendig knust. Byen ble paralyisert av en generalstreik i april for løslatelse av fanger som ble tatt i februar. Militær intervensjon var nødvendig for å knuse den.

Streiker og nederlag

Frikorpsets ugjerninger i Bremen ble med lokale variasjoner gjentatt i andre deler av Tyskland. I Ruhr-området begynte misnøyen og desillusjoneringen med SPD å spre seg, og i flere byer ble sammensetningen av arbeiderrådene dreid til venstre. Det ble også framsatt krav om sosialisering av gruvene.

Også i det sentrale Tyskland var det store kamper. Den 23. februar proklamerte en konferanse for rådene av gruvearbeidere, elverksarbeidere,

Også i nyere tid blir politi brukt mot opprør nedenfra. Bildet viser politi ved G8-møtet i Genova i 2001

kjemiske industriarbeidere og jernbanearbeidere i Erfurt og Hesseberg en total streik for sosialisering. Streiken var lenge effektiv, men også her vant Frikorpset og SPD til slutt.

I Berlin oppstod en streikebevegelse som sprang ut av sympatistreiker for arbeiderne i det sentrale Tyskland. Bevegelsen hadde sine egne krav: blant annet høyere lønn og valg til fabrikkrådene og revolusjonær rettsforfølgelse av de gamle militærsjefene. Styrkeforholdene hadde endret seg i de nyvalgte rådene. Sammen hadde USPD og KPD flertall og kunne stemme ned SPD hvis de ønsket det.

4. mars erklærte forsamlingen av fabrikkrådene generalstreik som også fikk støtte fra SPDs representanter. Kravene var: anerkjennelse av rådene, løslatelse av alle politiske fanger, organisering av arbeidermilitser og oppløsning av Frikorpset. Altså, en direkte utfordring av regjeringen. Streiken var effektiv, men KPD ville ikke ha representanter i streikekomiteén på grunn av SPD'ernes deltakelse.

Det ble nye Spartakusdager, men med enda blodigere resultat. Frikorpset rykket igjen inn i byen, og SPD viste igjen sin kontrarevolusjonære karakter. 2000 døde og 20 000 ble såret.

Men et sted tok arbeiderklassen makta i en hel delstat, nemlig i Bayern. Dette Bayern- sovjetet ble proklamert 7. april. Da Frikorpset rykket inn i München 1. mai, var rådsrepublikken allerede kollapset.

SPD svekkes

Den nye borgerlige republikken syntes å ha sta-

bilisert seg sensommeren 1919. SPD hadde løpt borgerskapets ærend og brukt Frikorpset til å slakte arbeidermakta i begynnelsen av året.

Partiet hadde klart å slå ned generalstreiker og oppstander fordi dets innflytelse i arbeiderklassen hadde vært tilstrekkelig til å passivisere flertallet av arbeiderne mens Frikorpset tok seg av de ulike delene av Tyskland, en etter en. Men etter hvert som dager og uker gikk, begynte SPDs grep om arbeiderklassen å avta. Stadig flere arbeidere begynte å se og forstå at det var Frikorpset og ikke KPD/spartakistene som skapte kaos og uorden. Men viktigere var at stadig flere arbeidere ble drevet inn i lønnskamper på grunn av den økonomiske situasjonen. Regjeringen kunne bare håndtere dette ved å rette undertrykkningen, som tidligere var forbeholdt spartakistene/KPD, mot flertallet i arbeiderklassen.

Valget i juni 1920 viste at SPD var svekket. Andelen som stemte på partiet ble halvert. Noen stemmer ble tapt til høyresida, men mange flere til venstresida. SPD fikk 5,5 millioner stemmer og USPD fikk 4,9 millioner stemmer.

SPD var ikke lenger like anvendelig for borgerskapet, og alle forbedringer som revolusjonen hadde ført til, skulle ruller tilbake. Den 13. mars 1920 gjennomførte en liten gruppe offiserer i hæren et militærkupp, det såkalte Kapp-kuppet. Mer om dette og den tyske revolusjon kommer i neste nummer.

Kilder:

Chris Harman:
The Lost Revolution
Germany 1918-23

” Det betyr vel å merke ikke at slike prosjekter er dårlige. De kan gjerne være gode utviklingsprosjekter. Men så lenge de fører til økte utslipp, blir det helt feil å bruke dem som “kompensasjon” for utslipp i rikere land. Slike “kutt ute” er snarere “økninger ute”.

CDM-mekanismen tillater «business as usual»

Klimavoter», «CDM», «kuttene ute» - det er fremdeles en diskusjon for spesielt interesserte. Og fremdeles diskuteres det gjerne som et spørsmål om etikk.

Men det er et helt sentralt spørsmål for overlevelse av menneskelige samfunn slik vi kjenner dem, skriver Nina Dessau.

Utslipp av klimagasser må reduseres på globalt plan - vi er allerede kommet farlig nær punktet der selvforsterkende mekanismer tar overhånd. Denne konklusjonen har allerede tvunget seg fram - for å slippe å ta konsekvensene av det vil man kamufflere fortsatt økende utslipp, under noe som heter «kuttene ute» eller CDM (Clean Development Mechanism).

Fortsatt brukes det forvirrende begrep: det snakkes ofte om «kvotehandel» og «karbon- eller utslippskreditter» etter Kyoto-avtalen om hverandre.

Men det er en stor forskjell. En kvote er en *andel* av en bestemt mengde, for eksempel mengden av utslippene som EU-landene har blitt enige om som tak. Handel med kvoter er handel med *andeler* av en bestemt, begrenset mengde klimagassutslipp.

Når mengden som tillates sluppet ut er begrenset, er en kvote en rettighet til å slippe ut en bestemt andel av en *begrenset* mengde klimagasser. Det er altså et rasjoneringsystem. Man rasjonerer det som skal være et knapt gode: retten til å slippe ut klimagasser.

Tanken er at når denne mengden begrenses ytterligere, vil hver kvote bli dyrere. Tanken er god, og rasjoneringsystemer har virket før. Når systemet i EU ikke har vært effektivt hittil, er det først og fremst fordi den totale mengden utslippsrettigheter har vært alt for stor - og kvotene delt ut nærmest gratis etter bedrifters behov.

Kvotehandelen kunne likevel føre til reelle utslippskutt, dersom taket var satt lavt nok. Problemet er at for å være effektivt, måtte taket settes såpass lavt, at det vil komme i veien for “business as usual”.

Begrense utslippøkningene

Det er noe annet med mekanismene i Kyoto-avtalen som skal tillate kjøp av karbon- og utslippskreditter - “den grønne utviklingsmekanismen”, CDM. Her handler det ikke om å redusere utslipp under en bestemt mengde, men om å begrense utslippøkningene *i forhold til det man antar ellers hadde skjedd*. Da er det viktig å huske at naturlige systemer affiseres ikke av hva noen velger å anta om våre økonomiske utsikter om noen år. Det påvirkes av hvor mye klimagass som faktisk slippes ut, og når.

Noen organisasjoner har fra starten av varslet at CDM-mekanismer som gjør det mulig å velge avgrensede, billige løsninger, vil stå i veien for de verdensomspennende strukturelle endringene som er nødvendige. Selvfølgelig er det nettopp at løsningene er avgrensede og billige som gjør dem attraktive. De tillater jo rike stater å oppfylle sine Kyoto-forpliktelser rent formelt, og fortsette med

“business as usual” - samme type ødeleggende økonomisk vekst.

Karbonmarkedet har blitt kritisert fra mange kanter. Omfattende svindel har blitt avslørt, forfalsket informasjon, rent oppdiktete prosjekter. Kredittene disse har utløst, har likevel blitt brukt for å rettferdiggjøre økninger i rike lands utslipp, selv etter at svindelen er avslørt.

Man kan være enig i at en viss slurv og svindel finnes i et hvilket som helst marked. Men når avsløringene om svindel ikke har fått større konsekvenser for de berørte, avslører de i sin tur et viktig poeng. Hvorfor framsettes ikke krav om kort og godt å få pengene tilbake? Hvis jeg kjøper en støvsuger og den ikke suger noe som helst støv, vil jeg normalt kreve å få pengene tilbake. Når kjøpere av verdiløse kreditter ikke protesterer, er det fordi på karbonmarkedet, *har kjøperne og selgerne samme interesse i å påstå at produktet har verdi - uansett*. En ganske spesiell type marked med andre ord.

Effektene av CDM-tiltakene

En mer grunnleggende feil er likevel at systemet ikke tar med effektene av CDM-tiltakene på markedet - eller gjør det bare på et rent lokalt nivå.

Forskere fra Statistisk Sentralbyrå som studerte prosjekter som renser råkull i Kina viste allerede for tre år siden at dersom man tok i betraktning effektene som prosjektene fikk på markedet, kunne man bare konstatere at effektivisering av kullforbruket førte til *økt* energiforbruk og *økte* utslipp av CO₂.

Grønlandsisen er i ferd med å smelte

Det betyr vel å merke ikke at slike prosjekter er dårlige. De kan gjerne være gode utviklingsprosjekter. Men så lenge de fører til *økte* utslipp, blir det helt feil å bruke dem som “kompensasjon” for utslipp i rikere land. Slike “kutt ute” er snarere “økninger ute”.

Bygging av en hydroelektrisk dam i Kina regnes for eksempel som kutt i utslippene dersom man antar at byggingen ikke hadde funnet sted uten den ekstra finansieringen karbonkredittene gir. Igjen: Slike prosjekter *kan* være meget gode grønne utviklingsprosjekter. Men selsagt kan et damprosjekt bare føre til en reduksjon av utslippene dersom energien den produserer *erstatter* annen og mindre ren energi -- altså at vannkraften faktisk *fortrenger* fossile brensler.

Høyst usannsynlig

I virkeligheten er det høyst usannsynlig at dette skjer annet enn på et rent lokalt plan. Tvert imot: Det er langt mer sannsynlig at den totale økningen av tilgjengelig energi (hydro + kull) *fyrer opp under* den økonomiske veksten som er årsaken til de store utslippøkningene. Kinas fortsatte økonomiske vekst er helt avhengig av en betydelig økning av den totale tilgjengelige energien. Selv med bedret energieffektivitet, må mengden tilgjengelig energi økes betraktelig dersom veksten skal fortsette i noenlunde samme tempo. Dette gjelder selvfølgelig like mye for India eller Nigeria. Problemet er selsagt at CDM-prosjekter brukes som påskudd for å *ikke* redusere utslippene i de landene som kjøper kredittene.

Dersom man ser på hva prosjektene innenfor den grønne utviklingsmekanismen (CDM) rent konkret består av, blir det klart at det i tillegg til denne grunnleggende kritikken er svært mange andre måter de i praksis kan virke mot sin uttalte hensikt.

Over halvparten av kredittene som var utbetalt i fjor, gjaldt prosjekter som skal brenne bort og fjerne den ekstra potente klimagassen HFK-23. Denne gassen er et biprodukt av den mest brukte teknologien for å produsere for eksempel kjøleskap, klimaanlegg og varmepumper.

Denne typen prosjekter har fått mye kritikk, både på grunn av spesielt skandaløse tilfeller og mer generelt, fordi bedrifter tjener mer på karbonkredittene enn på salget av sine egne avkjølingsprodukter. Derfor skal ikke flere bedrifter få godkjent slike prosjekter. Men kapitalen som karbonkredittene bringer, brukes til å utvide produksjonen med samme teknologi i bedrifter som allerede har fått godkjent slike prosjekter.

På bekostning av renere teknologi

Dessverre går alt dette på bekostning av en renere, mer moderne teknologi som ikke bidrar på samme måte til drivhuseffekten. Den fremmes blant annet av “Refrigerants Naturally”, et initiativ som FN’s program for miljø og utvikling støtter. Teknologien er allerede tatt i bruk av større konsern som IKEA, McDonald’s, Coca-Cola med flere - fordi de vurderer det som en lønnsom investering.

Men det er den eldre, klimaskadelige teknolo-

gien som får karbonkreditter. Hvordan kan man regne med at dette vil redusere utslipp? Fordi “baseline”, det man tror ville vært tilfelle uten karbonkreditter, defineres uten den minste referanse til den nye, renere teknologien.

Man kan gjerne si at slike prosjekter kutter klimautslippene, men bare på svært kort sikt: Når bedrifter først har produsert noe HFK-23, er det fint å brenne den. På litt lengre sikt fører subsidiert av en forurensende teknologi som egentlig burde fases ut, til større klimautslipp. Slik er disse prosjektene, som utgjør en betydelig andel av “kuttene ute” hittil, et stjerneeksempel på hva for eksempel forskere fra CICERO Senter for klimaforskning advarte mot allerede i 1990-årene: Systemet med karbonkreditter kan stå i veien for at ny teknologi utvikles eller tas i bruk.

Fakling av gass

En annen type CDM-prosjekt som er tenkt å bli svært viktig, gjelder fakling av gass. Fakling finner sted på oljefelter i svært mange land, når gass som produseres sammen med oljen brennes på stedet. Det er store mengder av naturgass som brennes hvert år, tilsvarende en tredjedel av EUs gassforbruk.

Det er etablert et internasjonalt partnerskap mot gassfakling, som støtter en lang rekke land i prosessen med å få karbonkreditter for å redusere faklingen. Mange av “kuttene ute” vil altså gjelde slike prosjekter. To CDM-prosjekter som tar sikte på å redusere gassfakling i Nigeria, ble godkjent på slutten av fjoråret. Ett av dem er blant verdens

” Å bruke slike prosjekter politisk og ideologisk som argument for å slippe en del utslippskutt i rikere land og “kompensere” våre egne utslipp, vil bare føre oss nærmere katastrofen.

Å «kutte ute» ved bruk av CDM-mekanismen, kan like gjerne føre til økte utslipp av CO₂

største CDM-prosjekter. Gassen som nå brennes vekk, skal føres i en rørledning og selges.

Det hevdes at denne gassen vil erstatte andre, mindre rene energikilder, for eksempel olje og diesel som brukes i små generatorer. Men det er lite sannsynlig at det kommer til å skje annet enn på et rent *lokalt* nivå: salget vil bare forflytte seg litt. Verdensbanken beskriver godt det enorme suget etter energi i Nigeria, og hvordan mangelen på energi bremses den økonomiske utviklingen.

Fortsatt økonomisk vekst er helt avhengig av større tilgang til energi. Gassen som selges på markedet i stedet for å bli brent, vil høyst sannsynlig komme på toppen av annet forbruk av fossile brensler.

Det globale problemet

Igjen er det ikke selve prosjektet det er noe galt med. Alle er enige i at når faklingen begrenses, vil det gi en betydelig miljøgevinst på *lokalt* og *regionalt* plan, og en energikilde som er renere enn andre tilgjengelige kilder. Men karbonkreditter skal jo gis for prosjekter som takler det *globale* problemet: klimakrisen og utslippene som forårsaker den. Og det blir ikke mindre utslipp av at gassen brennes i et hjem eller i en bedrift i stedet for ute på oljefeltene.

Verre er det at disse prosjektene er en oppmuntring til å bryte loven. Det er mer enn tyve år siden at faklingen i utgangspunktet har

vært forbudt i Nigeria. Men oljeselskapene har stor makt og penger til å kjøpe seg godvilje. Regjeringen har ofte gitt dispensasjoner fra forbudet, og i andre tilfeller delt ut bøter. Dette kunne ikke holde i lengden – fakling ødelegger for mye for store deler av befolkningen i Nigerdeltaet. Det har preget hele miljøet i Nigerdeltaet i flere tiår, skapt enorme lidelser blant befolkningen, ødelagt livsgrunnlaget og helsa for mange, og bidratt til uro og kaos i området.

I 2005 fastslo landets Høyesterett at selskapernes praksis var et grovt brudd på menneskerettighetene og på retten til liv og verdighet i henhold til den nigerianske grunnloven. Retten fastslo også at den eksisterende lovgivningen allerede gjorde denne praksisen til en forbrytelse. Men oljeselskapene fortsetter med faklingen.

Nå skal CDM-prosjektene gi selskapene karbonkreditter for å slutte å fagle. Argumentet er at ettersom de aldri har rettet seg etter loven, kan loven betraktes som “ikke-operativ” og ignoreres.

Betalt for å bryte loven

Når selskapene får betalt for å slutte å bryte loven, gir det et sterkt signal om at det lønner seg å bryte miljølovgivningen i landene med CDM-prosjekter.

Forestill dere at en nigerianer kommer til Norge, bryter norsk lov systematisk i flere tiår og tjener store penger på det. Vil noen si: “Vi må betale

ham enda mer penger, slik at han slutter med å bryte loven”? Alle ville forstå at en slik framgangsmåte bare ville få flere til å følge mannens eksempel. (I Norge kan man vise til svært gode resultater når det gjelder begrensning av fakling, og informasjonssjefen i Statoil understreket nylig hvor mye CO₂-avgiften har bidratt til disse gode resultatene).

Og alt dette skjer nå når oljeforskere mener at lavere tilbud og høyere gasspriser snart vil gjøre gassfakling ulønnsomt uansett!

Å bruke slike prosjekter politisk og ideologisk som argument for å slippe en del utslippskutt i rikere land og “kompensere” våre egne utslipp, vil bare føre oss nærmere katastrofen.

Man kan liste opp en lang rekke med eksempler. Men de to nevnte skulle være nok til å vise at det som skulle være “en del av løsningen”, er blitt “en løsning for enda større profitter” og svært lite annet.

Ingen betydelig overføring

Det er ikke en gang, som SV forsøker å trøste seg med, noen betydelig overføring til de fattigste landene. Det er stort sett store, internasjonale selskap som står for prosjekter, både her og der – de fleste vestlige, men også internasjonale selskap som det indiske Tata. De som lider aller mest av de klimaendringene som allerede er der, står ikke på mottakerlista.

Attac må skille klarere mellom topp- og grunnplan

”Hvorfor ble ikke Attac den folkebevegelsen som mange hadde håpet på?”, var et av spørsmålene NRK P2s *Sånn er livet* stilte tidligere i år. Monika Ustad ser nærmere på spørsmålet.

Et talerør for de sosiale bevegelsene

Da Attac ble startet, trodde mange av oss at nye og gamle aktivister skulle strømme til Attac i større omfang enn det som ble tilfellet. Selv om Attac fortsatt har mange medlemmer, 2500-3000 i Norge, er det et problem at det er for liten aktivitet i lokallagene og for få lokallag.

Utviklingen til Attac i Norge henger sammen med utviklingen internasjonalt. Etter protestene mot WTO-toppmøtet i Seattle var det en periode med utvikling av nye og sterke allianser for global rettferdighet. Attac er et barn av disse nye sosiale bevegelsene. Styrken til bevegelsene nådde en topp i februar 2003 med demonstrasjonene mot Irak-krigen, som samlet rundt 20 millioner internasjonalt og 120 000 i Norge. Etter dette har det stort sett vært stagnasjon eller nedgang. Emilie Ekeberg, leder i Attac, peker på at ”hele den positive stemningen om en ny verden og en ny global bevegelse fikk seg en knekk, fordi vi fikk 11.sep og et veldig skifte i krigsretorikk, og det ble mer krig og terror enn fellesskap for å løse den urettferdige fordelingen i verden” (*Sånn er livet* 13.08.08)

Attac er likevel ikke uvesentlige i norsk poli-

tikk. Attac oppfattes som et talerør for de nye sosiale bevegelsene, og deltar blant annet i mediedebatten med god systemkritikk. Attac demonstrerer mot G8 og WTO, er sentrale i å arrangere de sosiale forumene, samarbeider med fagbevegelsen om sosiale krav og gir ut egne publikasjoner. Med den økonomiske krisa har Attac fått rett i sin kritikk av finansøkonomien, og organisasjonen kan spille en stor rolle og få mange nye medlemmer i tida som kommer. En utfordring for Attac er å bli enda mer aktivistisk, synlig og aksjonistisk. Attac jobber med påvirkning på mange plan og det er bra, men organisasjonen bør prioritere mer av ressursene sine på aktiv bygging av bevegelse, både sentralt og lokalt. At Attac organiserte aksjon mot børsen i oktober i år og åpne Attac-møter om finanskrisa er gode eksempler på den type utadrettet aktivisme som det trengs mer av.

Gamle feil

Attac i Norge har noen ganger vært flinkere til å kritisere andre aktivister enn til å satse fullt på aktivitet nedenfra. Organisasjonen hadde feil fokus både etter Gøteborgprotestene i 2001 og i forbindelse med demonstrasjonen mot Verdensbanken i Oslo i 2002. Attacs mantra etter Gøteborg var ”det var ikke vi som kasta stein”. I stedet burde Attac retta fokuset på hvordan George Bush og EU-toppmøtet ble beskyttet med vold. I forbindelse med demonstrasjonene mot Verdensbanken gjorde Attac en ny feil med å advare folk mot å delta på Reclaim the Street, som ble arrangert av miljøet rundt Blitz. Organisasjo-

nen som skulle samle de nye bevegelsene, bidro i stedet til splittelse. Attac mista en del tillit og en del aktivister på grunn av dette.

Attacs store utfordring

I *Sånn er livet* på P2 påstår tidligere medlem Sten Inge Jørgensen at Attac ikke ble en folkebevegelse fordi Attac ble kuppet av venstresida. Dette er tull. At de som betaler kontingent og er aktive i Attac er uenige med Jørgensen, kan vel neppe kalles et kupp. Kanskje høyresida rett og slett ikke er spesielt engasjert i å stoppe global urettferdighet?

I radiodebatten blir det lagt mye vekt på at Attac ikke ble en folkebevegelse fordi Attac ikke har klart å ”sprengre høyre/venstre-aksen”.

Attacs store utfordring er ikke å sprengre noen høyre/venstre-akse. Det er ikke slik at bevegelse automatisk blir større jo bredere de er, folk blir ikke engasjert av krav som er så kompromisspregede at de har mista all kraft. Attac skal stå for sin egen politikk, punktum. Attacs store utfordring er heller å skille klarere mellom topp og grunnplan når det gjelder hvem man allierer seg med. Norge trenger bevegelse som er på offensiven uavhengig av hvilke avtaler partitopper og fagforeningsbyråkrater inngår.

IS satser i dag mer på å bygge Rødt enn vi satser på å bygge Attac. Vi mener det er behov for et klart venstrealternativ til regjeringa og at Rødt kan spille en viktig rolle i å ta initiativer og i å gjøre de sosiale bevegelsene sterkere. Men det er også behov for et sterkest mulig Attac.

Monika Ustad

Palestine lost

Staten Israel ble etablert i Palestina for 60 år siden, etter at jødiske immigranter terroriserte palestinerne til å flykte fra eksistensgrunnlaget sitt. Den etniske rensingen opprettholdes og utvides stadig. Staten Israel kaller seg demokratisk, men det er dobbelt så mange palestinere som det er jøder i Palestina.

■ Marius Berntsen

Jødedommen oppsto i Babylon, sør for dagens Bagdad, i det sjette århundre f.Kr. og ble spredt ved misjonering til mange land og folkeslag. Beretningene i Det gamle testamentet om David og Salomon og deres mektige jødiske rike i Palestina er myter uten grunnlag i arkeologi eller historiske kilder.¹

De europeiske jødene har vært utsatt for diskriminering og forfølgelser, særlig i tsar-Russland. Siden 1880-tallet har sionismen vært en politisk bevegelse for å etablere en jødisk stat et eller annet sted i den tredje verden - fra 1917 av i Palestina - slik at verdens jøder kunne finne sikkerhet der. Dette prosjektet fikk avgjørende støtte både fra pro-jødiske og jødefiendlige elementer i de vestlige stormaktenes regjeringer.

Jødene som skapte sionismen, er uten etniske røtter i det bibelske Palestina.² De er i hovedsak etterkommere etter khazarene, et halv-nomadisk tyrkisk folkeslag, som dominerte steppelandet nord for Kaukasus på 6–900-tallet. De konverterte til jødedommen på 900-tallet og ble senere trengt vestover av mongolske innvandrere.

Disse aschkenazi³-jødene utgjorde i 1931 90 % av verdens jøder.

Seriekolonialisme

Britene kastet tyrkerne ut av Palestina (og områdene rundt) i 1917, mens de lovet de innfødte nasjonal selvstendighet. Samtidig lovet de sionistene "et hjem for jødene i Palestina". Ved Versailles-konferansen etter verdenskrigen sviktet de imidlertid araberne og etablerte seg selv som koloniherrer. Under britisk beskyttelse kom det fart i den jødiske innvandringen. Både britene og jødene regnet med at jødene etter hvert skulle overta etter britene. Der jødene kjøpte land, ble palestinerne kastet ut.

Det kom til protester, demonstrasjoner og oppstander mot både de britiske og de jødiske kolonistene, spesielt i 1920, 1929 og i 1936-39. Mange palestinere ble drept, fengslet eller jaget i eksil. Den britiske Peel-kommisjonen foreslo i 1937 en deling av landet, slik at 20 % skulle bli en jødisk stat, men David Ben-Gurion⁴ skrev samme år i et brev at "Hvilken araber kan ikke regne ut og forstå at en immigrasjon på 60.000 [jøder] i året betyr en jødisk stat i hele Palestina?"⁵

Den andre verdenskrig og den desperate situasjonen for jødene i det nazi-kontrollerte Europa ansporet sionistenes arbeid. Mange jøder i Palestina hadde fått våpen og militær trening av den britiske okkupasjonsarmeen så tidlig som på 30-tallet, og nå meldte palestinske jøder seg til de allierte styrkene. Dermed fikk de kamperfaring med moderne våpen og metoder.

Deling av Palestina var ikke lenger på noens agenda. I en artikkel i *Foreign Affairs* i januar 1942 krevde Chaim Weizmann en jødisk stat i hele Palestina.⁶ I mai 1942 ble det holdt sionistisk verdenskongress på Biltmore-hotellet i New York. 667 sionister, blant andre Weizmann og Ben-Gurion, vedtok Biltmore-programmet, som knyttet den sionistiske kampen til de alliertes kamp for "seier, fred, rettferdighet og likhet", og som ba om at Palestina skulle bli etablert som et "jødisk samvelde integrert i den nye demokratiske verden".⁷

Etter verdenskrigen begynte en periode med omfattende jødisk terror mot den britiske okkupasjonen. Britene, som var tynget av gjeld til USA, bestemte seg for å redusere sine kostbare militære ambisjoner i imperiet.⁸ Britene offentliggjorde i februar 1947 at de ville forlate Palestina i 1948, og de begynte en gradvis nedtrapping ved å forlate baser og befestninger, som ble overtatt av jødisk militans.

Den britiske tilbaketrekkingen gjorde at det begynte å haste for det internasjonale samfunnet å legge føringer for Palestinas fremtid, og FN ble forum for denne politiske kampen. Det var massiv lobbyvirksomhet fra sionistene og de vestlige regjeringene. Etter amerikanske trusler mot et dusin småstater og uten effektiv palestinsk/arabisk representasjon vedtok hovedforsamlingen 29. november 1947 en delingsplan.

Den ville gi den jødiske tredelen av befolkningen 55 % av landet – jødiske ledere hadde forlangt

1 Shlomo Sand 2008, Uri Avnery 2008
2 Sand 2008, Avnery 2008, Gilad Atzmon 2008

3 Betyr "tyske".

4 Den viktigste sionistiske lederen før og under etableringen av Israel.

5 Morris, 1948 - A History of the First Arab-Israeli War 2008, 14

6 Morris, 1948 - A History of the First Arab-Israeli War 2008, 23

7 From Haven to Conquest (antologi) 1971, 497

8 Britene måtte holde flere soldater i Palestina enn i India.

” FN-planen ”var en garantert oppskrift på tragedie [...] Som teoretikere på etnisk rensing har erkjent senere, når man antar en eksklusivistisk ideologi i en høyspent etnisk virkelighet, kan det bare bli ett resultat: etnisk rensing.

80 %, ganske nøyaktig de områdene de skulle komme til å erobre et år senere. Den jødiske staten ville få nærmere 50 % palestinsk befolkning, men delingsplanen krevde at palestinerne eiendomsrett og rettssikkerhet ikke skulle krenkes.

Ben-Gurion aksepterte delingsplanen offisielt, men sa til sine egne at grensene til den jødiske staten ville bli bestemt med makt, ikke av delingsplanen. Det samme gjaldt skjebnen til palestinerne i denne staten.

FN-planen ”var en garantert oppskrift på tragedie [...] Som teoretikere på etnisk rensing har erkjent senere, når man antar en eksklusivistisk ideologi i en høyspent etnisk virkelighet, kan det bare bli ett resultat: etnisk rensing. Ved å tegne kartet slik de gjorde, bidro FN-medlemmene som stemte for delingsvedtaket direkte til forbrytelsen som snart skulle finne sted.”⁹

1948

Seks tiårs anstrengelser for å kjøpe land og kaste ut innfødte hadde ikke skaffet jødene mer enn 6–7 % av den dyrkede jorda, men i desember 1947 begynte den raske, voldelige etniske rensingen med en serie angrep på palestinske landsbyer og nabolag. Selv om angrepene var usystematiske, førte de ganske snart til en masseflukt av nærmere 75.000 palestinere.¹⁰

10. mars vedtok den jødiske ledelsen Plan Dalet¹¹, en helhetlig plan for den etniske rensingen. Planens offisielle del sa at palestinske landsbyer skulle gis mulighet til å overgi seg, men i den faktiske gjennomføringen i april og mai ble

landsbyene utsatt for en veritabel ”blitzkrieg”, som omfattet likvidering av ressurspersoner etter lister laget av jødisk etterretning.

Sionistene hevder at det denne vinteren foregikk en borgerkrig, og at jødene kjempet for sin overlevelse. Historikeren Ilan Pappé sier at det sionistiske prosjektet aldri var truet, og at den jødiske militære innsatsen i hovedsak var den etniske rensingen. Selv etter at staten Israel ble erklært 14. mai 1948 og nabolandene straks sendte inn regulære hæravdelinger, mener Pappé at staten aldri var i fare, og at jødene fortsatt brukte deler av sine militære styrker til å fortsette den etniske rensingen.

Ofte endte overfallene med massakre i stort omfang. Benny Morris skriver at ”Jødene begikk langt flere uhyrligheter [atrocities] enn araberne og drepte langt flere sivile og fanger i overlagte voldshandlinger [acts of brutality] i løpet av 1948.”¹²

Krigshandlingene endte utover vinteren 1948–49 i våpenhvileavtaler med nabolandene. Jødene hadde tatt 78 % av Palestina, mens Jordan hadde tatt Vestbredden og Egypt og Gaza. 800.000 palestinere hadde flyktet ut av de jødisk-okkuperte områdene og samlet seg under forferdelige forhold i improviserte leire på Vestbredden, i Gaza eller i nabolandene.

Okkupasjon

160 000 palestinere klarte å bli igjen i Israel, av disse var 50 000 allerede ofre for etnisk rensing. 8–9000 var internert i konsentrasjonsleire, utsatt for straffarbeid, sult, vilkårlige drap og generell rettsløshet. Også utenfor leirene var palestinere traumatiserte, terroriserte og rettsløse under

militær administrasjon og jurisdiksjon, og den etniske rensingen og plyndringen fortsatte i den jødiske staten.

Mange prøvde å komme seg hjem igjen, både over de uklare grensene eller internt i Israel, i håp om å kunne se til avlinger og hus eller for å hente penger og verdisaker. Jødene skjøt uten varsel mot folk som ble antatt å være ute i slikt ærend – for å drepe, gjerne på avstand og uten å ta rede på identiteten.¹³ Tusener av palestinere ble drept på denne måten i de første årene etter 1948.

Jødene raidet stadig gjenværende palestinske landsbyer på begge sider av våpenhvilelinjene for å arrestere, deportere eller likvidere palestinere som ”virket mistenkelige” eller hadde jord jødene ville ha. Ariel Sharon, seriekrigsforbryteren, ble først kjent som leder for dødsskvadronen Unit 101, spesielt opprettet for slike terroraksjoner.

Siden har jødene kontinuerlig praktisert etnisk rensing mot palestinerne. Metodene var og er konfiskering eller ødeleggelse av jord og bebyggelse, ødeleggelse av vannforsyning og veier, vandalisme og allmenn terrorisering, fengsling, tortur og drap. I tillegg kommer den administrative volden, med reiseforbud, nærings- og yrkesforbud, byggeforbud og mangel på offentlige midler til infrastruktur, undervisning og helsetjenester.

På toppen av dette kommer den ideologiske, narrative tilintetgjøringen, ved at palestinsk identitet ikke får eksistere i jødisk bevissthet. Jødene har begrenset toleranse for palestinsk kultur¹⁴ og tåler ikke palestinsk historie og arkeologi. Palestinas landskap, steder og ruiner eksisterer ikke i skilting eller turistinformasjon. Palestinske landsbyer som har overlevd inne i Israel, er likevel erklært

9 Pappé, *The Ethnic Cleansing of Palestine* 2006, 30–37

10 Pappé, *The Ethnic Cleansing of Palestine* 2006, 40

11 Dalet er hebraisk for bokstaven D

12 Morris, *1948 - A History of the First Arab-Israeli War* 2008, 405

13 Morris, *Righteous Victims* 1999, 274

14 Med ett unntak – hummus og falafel, som er kjent i Israel/USA som typisk jødiske retter.

” Jødene hadde tatt 78 % av Palestina, mens Jordan hadde tatt Vestbredden og Egypt og Gaza. 800.000 palestinere hadde flyktet ut av de jødisk-okkuperte områdene og samlet seg under forferdelige forhold i improviserte leire på Vestbredden, i Gaza eller i nabolandene.

ulovlige og risikerer plutselig ødeleggelse.

Etnisk rensing er en forbrytelse mot menneskeheten. Massakre og likvideringer er uunnværlige virkemidler i etnisk rensing, men ikke mål i seg selv. Det kan derfor diskuteres om sionistene også er skyldige i folkemord. På engelsk brukes *politicide* om den bevisste utsettelsen av det palestinske samfunnet ved både å tilintetgjøre det fysisk og ved å avskjære befolkningen fra deres hjemsteder, eiendommer, tradisjoner, næringsveier, slektinger, sosiale strukturer, kultur, historie og identitet.

Fredelig okkupasjon?

I snart tjue år har det internasjonale samfunn snakket om *to statsløsningen*, som ikke betyr to likeverdige stater for to folk. På grunn av jødernes makt i USA og USAs makt i verden søker verdenssamfunnets ledere å legalisere den nesten fullførte forbrytelsen – ranet og rensingen – slik at erobrerne skal få fred og legitimitet for sin eksklusive jødiske stat i nesten hele landet, mens den palestinske befolkningen skal få et begrenset selvstyre der de nå er trent sammen, i atskilte gettoer på 10–15 % av arealet.¹⁵ Palestinernes menneskeretter har status som ”urealistiske”, og vestens ledere satser hele sin lille innsats på å kjøpe seg en palestinsk ledelse de kan presse til å akseptere dette premisset.

Å bevare status quo¹⁶ og kalle det fred kan være attraktivt for de palestinere som nå er i posisjoner med makt, penger og privilegier. Det geniale grepet med Oslo-avtalen var å la den gamle, maktesløse PLO-ledelsen komme tilbake fra

10 års eksil i Tunis og fremstå som statsmenn og næringslivstopper på Vestbredden og i Gaza – dersom de ville ta kontroll over sine landsmenn, som hadde drevet et lavintensitetsopprør siden slutten av 80-tallet.

I samarbeid med vestmaktene skulle den gamle garden få levestandard, æresbevisninger og deltakelse i internasjonalt diplomati som om de allerede var ledere for en suveren stat. Yasir Arafat og det meste av PLO-ledelsen falt for dette, og man kan diskutere om de var korruperte eller bare naive.¹⁷

Oslo-avtalen ga Israel en fredsvennlig fasade, som gjorde det mulig å trappe opp tempoet i koloniseringen av Vest-bredden og skape så mye ”fakta på bakken” at den palestinske staten – det offisielle målet for Oslo-avtalen – etter hvert ble fysisk umulig. Fredsprosessen er nå blitt et PR-show bare kristensionister tror på, men det spilles videre fordi det tjener begge de deltakende partene – Israel/USA og de palestinske makthaverne.

Når vestmaktene snakker om *okkupasjonen*, mener de okkupasjonen av Gaza og Vestbredden, de små bitene av landet som jødene ikke klarte å erobre i 1948, men som de tok noen år senere. Ved å fokusere på denne grensejusteringen, trekker de oppmerksomheten bort fra selve okkupasjonen – av hoveddelen av Palestina – og fra de sentrale spørsmålene:

Kan verdenssamfunnet virkelig tillate at en innvandrerminderhet renser ut en innfødt befolkning og erklærer en stat med eksklusive rettigheter for seg selv og annenrangs status, eiendomsløshet og rettsløshet for ofrene?

Og hvis det er tilfellet, vil man også akseptere de fremtidige forbrytelsene som blir nødvendig for å desimere eller fjerne den raskt økende palestinske befolkningen innenfor den jødiske staten?

Den røde linjen

Sionistlederne diskuterer i dag hvor mange de israelske palestinere – som i dag er rundt 25 % av folketallet – skal få lov til å bli. Den ”røde linjen” som oftest nevnes, er 30 %. Hva som da skal skje, vil sannsynligvis være å drive palestinere sammen i en getto inntil grensen mot Vestbredden og så erklære gettoen for å være en del av Vestbredden. Dette vil i propagandaen bli fremstilt som *a painful concession*, en sjenerøs avståelse av land til den overfylte palestinske staten.

Usikkerheten om Palestinas fremtid omfatter altså ikke om staten Israel kommer til å gi fra seg mye av det de har tatt. På overskuelig sikt er det to muligheter: Enten at Israel og USA lykkes i å bygge opp Fatah-/PA-ledelsen til å bli sterke nok til å gjøre en fredsavtale og ha kontroll på gettoene uten israelske styrker innenfor murene – det vi kan kalle den egyptiske modellen – eller at det fortsetter som nå, med delt ansvar for undertrykkingen og høyt konfliktnivå, som i realiteten er atskillig mer attraktivt for det militær-industrielle komplekset i Israel og USA og derfor mest sannsynlig.

15 Det vil gi jødene 10–20 ganger mer plass pr. hode enn palestinere.

16 Det ville være feil å kalle det status quo - ”situasjonen før konflikten”.

17 I dag, når situasjonen for palestinere er verre enn noensinne, er det boom i markedet for luksuriøse villaer i Ramallah. <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1025963.html>

Skole i klassesamfunnet Norge

I sin fjerde artikkel om skole og utdanning, skriver Susan Lyden om privatiseringen i skoleverket.

Norge er unikt i sin sosiale likhet, tenker mange. Enten det beklages fra høyre eller bejubles fra venstre, er gjennomgangstonen at Norge ikke har samfunnsklasser og klasseforskjeller. Og om vi så har klasser, er det i hvert fall lett å bevege seg fra den ene til den andre.

Men samfunnsforskning gir liten støtte til denne oppfatningen. Norges overklasse, forstått som eiere og topledere, består i all hovedsak av folk født inn i den. Barn av rike bedriftsledere og kjøpmenn har 11 – 12 ganger høyere sannsynlighet for å være i denne klassen enn barn av ufaglære arbeidere med vanlig inntekt. En analyse av sammenheng mellom familiebakgrunn og egen posisjon viser at det er lite innslag av klatring inn i overklassen. Enhetsskolen til tross.

Det som er alarmerende, er at familiebakgrunn også betyr mye i det norske utdanningssystemet og faktisk mer enn i andre nordiske land. Allerede i 1970 publiserte de franske forskerne Pierre Bourdieu og Jean-Claude Passeron boka "Reproduksjonen", som viste det som tittelen indikerte: det franske utdanningsvesenet reproduserte i stor grad sosiale, økonomiske og kulturelle strukturer i samfunnet. Mer enn å bidra til utjevning, var skolen en arena som sørget for at skiller i samfunnet ble opprettholdt. I 1976 viste Gudmund Hernes og Knud Knutsen at det norske utdanningssystemet også bidro til en reproduksjon av sosiale strukturer.

St.meld. 16 '... og ingen sto igjen'

Krav om likeverdig utdanning til alle, har alltid vært et viktig krav fra arbeiderbevegelsen. Handlingsplaner og stortingsmeldinger er forfattet med

sikte på å motvirke nettopp en reproduksjon av sosial ulikhet. Men reproduksjon av sosiale ulikheter vil ikke bli endret en promille med disse tiltakene fordi politikere lar være å gripe fatt i det faktum at vi lever i et samfunn der klasseskillene øker, og at skoleverket er et viktig - om enn ufri-villig - redskap i prosessen.

Det er gledelig at det er satt av penger til gratis bøker for elever i videregående skole og gratis mat i barneskolen i årets statsbudsjett. Likevel, når kunnskapskravene også øker, og hva som regnes som kunnskap fortsatt er bestemt av hva som er best for norsk økonomi, blir skolen fortsatt et produkt av samfunnet. Eksamener og testing vil fortsette å sile ut elever til å oppfylle forskjellige arbeidsoppgaver i økonomien. Derfor har vi skoler som har som mål å inkludere alle, men som likevel ikke klarer det.

I Norge aksepteres påstanden om at vi har et skolesystem som er åpent, fleksibelt og rettferdig. Myten forhindrer at sosiale og etniske grupper ser strukturelle årsaker til at deres barn får vanskeligheter på skolen. Skolen lærer barn og foreldre at det er egenskaper ved barnet som er avgjørende for hvilke barn som lykkes eller mislykkes på skolen, for alle har jo "like rettigheter og muligheter."

Klassiske kjennetegn ved hegemoniet

Myten om at skolen er stadig mer inkluderende styrker den herskende klassens hegemoni om skolens rolle i samfunnet. Skolen må ha legitimitet som "utdanning for alle" for å skape tilslutning til skolens rolle fra de som blir dominert og gjort til tapere. Et godt eksempel i dag er barn fra familier med innvandrebakgrunn.

Undersøkelser viser at minoritetsspråklige for-

eldre gjennomgående har høye forventninger til sine barns skoleprestasjoner og ambisjoner om at de skal ta høyere utdanning. Når det korrigeres for sosial bakgrunn for elever eller studenter med minoritetsbakgrunn, reduseres forskjellene. Det vil si at noen grupper av minoritetsungdom klarer seg langt bedre enn deres bakgrunn og situasjon skulle tilsi.

Likevel har politikere, skolen og lærere et fokus på at de som ikke klarer seg bare har seg selv – og sine foreldre – å takke. Forklaringer på skoletapere lyder alltid slik; "ikke norsk kunnskap når de begynner på skolen", "ikke nok bøker i hjemmet" mens suksess for den enkelte elev handler om foreldre som leser for barna og lærer dem hjemme de samme ordene og begrepene de hører i skolen. Foreldre settes i båser som ressursvake eller ressurssterke.

Ikke vår skyld.

Statistikken viser også med all uønsket tydelighet at barn av høyt utdannede akademikere mer enn noen gang i løpet av de siste 30- 40 årene er overrepresentert på de mest prestisjefylte, lukkede studiene. Lett tabloid oppsummert: Barn av dommere og leger studerer jus og medisin, og barn av mekanikere og snekkere blir lærlinger i mye høyere grad enn før. I "Om skolen ikke fantes" fra 1971 tok kriminologen Niels Christie et oppgjør med et utdanningssystem som stenger folk ute. Å få til en skole hvor myndighetene lar være å stigmatisere befolkningen i ulike sosiale grupper allerede fra barnsben av krever at vi ser at kapitalisme og utdanning går hånd i hånd. En kamp for en bedre skole er en kamp mot kapitalisme.

Berlusconis ikke- utstoppelige fremmarsj

Våren 2006 jublet millioner av mennesker Europa over. Den italienske presidenten Silvio Berlusconi – trolig den minst populære politikeren i Vesten etter George Bush og Vladimir Putin – ble gjenvalgt. Marcel Bois i det tyske magasinet Marx 21 ser nærmere på hva som har skjedd.

Det var ingen overraskelse. Riktig nok har venstresiden skuet til Italia med misunnelse i blikket i flere år. På tross av – eller, rettere, på grunn av – Berlusconi har man der i landet hatt den største og sterkeste utenomparlamentariske bevegelse i Europa.

Italia var landet der hundretusener demonstrerte mot G8-toppmøtet i Genoa i 2001. Det var landet der to millioner mennesker et par år senere, som avslutning på ESF (Europeisk Sosialt Forum) i Firenze, demonstrerte mot krigen som truet i Irak. Og det var landet der arbeidstakere og fagorganiserte i flere år har stått imot Berlusconis nedskjæringsplaner gjennom store streikebevegelser.

I april 2006 krontes kampen endelig med seier: Berlusconi tapte parlamentsvalget. Dagen etter stod det å lese på forsiden av den tyske *Tageszeitung*: "Marerittet er over". Ved siden av Romano Prodi, den nye presidenten, var det partiene på den radikale venstresiden som stod igjen som valgets seierherrer. Til sammen fikk de ca. 10 prosent av stemmene. Partito della Rifondazione Comunista (PRC) fikk alene 2.2 millioner stemmer.

Partiet hadde i årene forut vært en viktig del av de sosiale bevegelsene.

Tilbake til fremtiden?

To år senere ser alle med forferdelse på Italia. "Jordskred", "Waterloo", "Tsunami" er ord som går igjen i media. "Hva er det som går av italienerne?" spurte *Spiegels* nettutgave.

I nyvalget 13. og 14. april gjenoppsto Silvio Berlusconi som en Fugl Fønix av asken. Med 46.9 prosent og et forsprang på over ni prosentpoeng på nærmeste utfordrer, Walter Veltronis Partito Democratico, ble Berlusconis høyreallianse, Popolo della Libertá, den klare valgvinneren. Den 72-årige mediemogulen, som ble støttet av blant andre Mussolinis barnebarn, Alessandra, ble den 8. mai utnevnt til ministerpresident for tredje gang.

For den radikale venstresiden endte valget i katastrofe. Regnbuealliansen (La Sinistra/L'Arcobaleno) – et forbund av RC, De grønne, kommunistpartiet PdCI og venstresosialdemokrater – oppnådde bare 1.2 millioner stemmer (3.1 prosent). Det innebar at de ikke engang kom over sperregrensen.

Resultatet er historisk. For første gang i den italienske republikkens historie er den radikale venstresiden uten representanter i parlamentet. Med det forsvinner arvingene til det som en gang var Vest-Europas sterkeste kommunistparti fra det italienske parlamentariske landskapet.

Høyresiden i medvind

Dessuten har den radikale høyresiden styrket seg enormt gjennom dette valget. Den fascistiske alliansen La Destra/Fiamma Tricolore kom ikke inn i parlamentet, men med nesten en million stemmer – en firedobling siden 2006 – er det grunn til å tenne varsellampene. Partiet Alleanza Nazionale, som betegner seg som "post-fascistisk", har flere ministre i den nye regjeringen. Det rasistiske og separatistiske Lega Nord gjorde et spesielt godt valg. Partiet som er basert i det relativt velstående Nord-Italia, gjorde etter lang tid med indre krise sitt beste valg noensinne. Partiet doblet antallet representanter både i over- og underhuset. På landsbasis oppnådde de over 8 prosent av stemmene. I Veneto og det høyt industrialiserte Lombardia – én av Italias rikeste regioner med en arbeidsledighet på kun 3.8 prosent – fikk de over 20 prosent. Partiet har ordføreren i flere enn 200 kommuner.

Også mange industriarbeidere, som frem til nå har støttet et av venstresidens partier, stemte denne gangen på Lega Nord. Dette har gitt partiet så stor selvtilitt at de nå vil åpne partikontor i Fiat-fabrikken i Torino, tradisjonelt en venstreside-høyborg. Det radikale høyre har den siste tiden generelt opptrådt med stor selvtilitt. Da Giannina Alemanno fra Alleanza Nazionale ble valgt til borgermester i Roma i slutten av april, feiret tilhengerne ham med fascisthilsener og "Duce, Duce"-rop.

Men ikke bare det – høyresiden blir også mer voldelig. For eksempel ble en ungdom slått til

” For årsaken til Berlusconis comeback og venstresidens nederlag ligger først og fremst i millioner av menneskers skuffelse over Prodi-regjeringens politikk – en regjering der den radikale venstresiden inngikk.

Bildet er fra G8-møtet i Genua i 2001 der hundretusener demonstrerte. Et par år senere demonstrerte to millioner mennesker på ESF i Firenze mot krigen som truet i Irak. Rifondazione Comunista var svært viktig for disse mobiliseringene.

døde av en nynazist-gjeng i Lega Nord-høyborgen Verona på 1. mai. I Roma ble et overfall med døden til følge på en italiener besvart med at høyreekstremister med køller og kniver brutalt overfalt flere rumenere. En homsebar ble også angrepet av høyremobben. I Napoli ble en hel rom-leir brent ned i midten av mai – med lokalbefolkningens billigelse. Alt i alt har stemningen i Italia tatt et tydelig skritt til høyre. I en fersk spørreundersøkelse svarer 68 prosent av de spurte at rom-folk er ”uønsket”.

Dårlige forklaringer

Alt på valgkvelden begynte diskusjonen på venstresiden om hvordan katastrofen kunne skje. Her kom det frem argumenter som ved nærmere betraktning ikke virker særlig overbevisende.

Fausto Bertinotti, toppkandidat for Regnbuealliansen og tidligere partileder for RC, hevder at høyresidens valgseier først og fremst skyldtes at befolkningen var blitt manipulert av Berlusconi-kontrollerte medier. Mange kommentatorer følger ham i denne vurderingen. Således sa journalisten Marco Travaglio i et intervju med Tageszeitung: ”Det er nesten umulig å vinne når motstanderen kontrollerer to tredeler av de offentlige og alle private tv-kanaler.”

Det er riktig at Berlusconi har stor mediemakt – og det har han hatt i årevis. Og likevel har motstanden mot den nyliberale politikken hans vært sterk i Italia. Den første Berlusconi-regjeringen, i 1994, varte bare noen måneder og falt da millioner tok til gatene for å slåss mot en planlagt

pensjonsreform. Også mot den andre Berlusconi-regjeringen fra 2001 til 2006 var det flere generalstreiker og massedemonstrasjoner, som til slutt førte til dens avgang. Så det kan ikke alene ha vært Berlusconis mediemakt som var utslagsgivende. Oppsvinget i de sosiale bevegelsene viste hvor begrenset den var.

En annen forklaring kommer fra kommunistpartiet PdCI. Der hevdes det at nederlaget skyldes at Regnbuealliansen har fjernet hammeren og sigden fra logoen sin og dermed fratatt velgerne et identitetsskapende symbol. Alliansen bruker i stedet regnbue-symbolet – den italienske anti-krigsbevegelsens merke. Da Irak-krigen begynte heiste nesten hvert eneste hus i landet regnbueflagget. At italienere ikke skulle kunne identifisere seg med dette symbolet, er utenkelig.

Atter andre ser nederlaget som en konsekvens av ”amerikaniseringen” av italiensk politikk. Det er riktig at det i løpet av valgkampen ble ført en voldsom kampanje for et to-parti-system. Flere av partiene har sluttet seg til ett av de to store valgforbundene: enten Berlusconis høyreorienterte Popolo della Libertá eller Partito Democratico, en sammenslutning av høyre-sosialdemokrater, liberale og også kristelig-demokratiske grupperinger. Og det er riktig at de to valgforbundene til sammen fikk over 80 prosent av stemmene. Men – i motsetning til hva som er tilfelle i det amerikanske valgsystemet – har det hele tiden vært mulig for mindre, uavhengige partier å bli valgt inn i parlamentet. Således lyktes det det kristelig-demokratiske Unione di Centro å komme over

sperregrensen uten å slutte seg til noen av de to store leirene.

Straffet for regjeringdeltagelsen

Det synes som alle disse forklaringene svikter på ett og samme punkt: de unnlater å gi en edrueleg oppsummering av hva den italienske venstresiden har drevet med i de seneste to år. En slik oppsummering vil være klargjørende. For årsaken til Berlusconis comeback og venstresidens nederlag ligger først og fremst i millioner av menneskers skuffelse over Prodi-regjeringens politikk – en regjering der den radikale venstresiden inngikk. Det faktum at valgdeltagelsen gikk tilbake nettopp i venstresidens sterke bastioner og at Regnbuealliansen mistet en firedel av stemmene til hjemmesitterne, støtter denne hypotesen.

Prodis regjering ble gjerne fremstilt som svak, splittet og lite handlekraftig. Men denne venstreorienterte regjeringen var alt annet enn handlingslammet: I løpet av 18 måneder senket de pensjonene og hevet pensjonsalderen, innførte egenandeler i helsevesenet, la ned 47.000 skoleplasser, skar ned på midlene til forskning, liberaliserte samferdselssektoren, fremmet et lovforslag som gjør det mulig med masseoppsigelser, økte militærutgiftene med 24 prosent, stemte for å bygge en ny amerikansk militærbase i Vicenza og sendte flere tropper utenlands, først og fremst til Afghanistan, men også til Libanon.

Trykket fra kapitalen

Gjennom sin hensynsløse sparepolitikk vant

” Stilt overfor den stadig vanskeligere internasjonale konkurransesituasjonen la det italienske næringslivet et voldsomt press på den nyvalgte Prodi-regjeringen. De ville ha reformer etter tysk modell og et økt italiensk militært nærvær i utlandet.

Prodi det europeiske og internasjonale næringslivets aktelse. Det er betegnende at flere ledende internasjonale medier – New

York Times, Economist, Times og Neue Züricher Zeitung – åpent har gått ut mot tanken på en ny Berlusconi-regjering.

Også italienske næringslivsledere satset på sentrum-venstre-koalisjonen. De var misfornøyd med Berlusconis regjeringsinnsats: Mellom 2001 og 2006 økte det italienske bruttonasjonalproduktet bare med 0.35 prosent årlig i gjennomsnitt, sammenlignet med 1.45 prosent for resten av Europa.

Etter at den tyske rød-grønne regjeringen under Gerhard Schröder hadde styrket industriens konkurransevne på bekostning av lønnsmotakerne gjennom sin ”Agenda 2010”, økte trykket på det italienske næringslivet for å følge etter. Stilt overfor den stadig vanskeligere internasjonale konkurransesituasjonen la det italienske næringslivet et voldsomt press på den nyvalgte Prodi-regjeringen. De ville ha reformer etter tysk modell og et økt italiensk militært nærvær i utlandet.

Tidligere ”reform”-forsøk etter mønster av Agenda 2010 var blitt stoppet av store mobiliseringer med utgangspunkt i fagbevegelsen, der Rifondazione Comunista, men også delvis Partito Democratico, spilte en sentral rolle. Næringslivet håpet at den nye regjeringen gjennom sin basis i fagbevegelsen kunne holde protestene i sjakk og tvinge fagforeningene til å holde seg i ro.

Venstre-regjeringen skulle altså spille en tilsvarende rolle som den rød-grønne regjeringen i Tyskland. Innføringen av Agenda 2010 i regi av

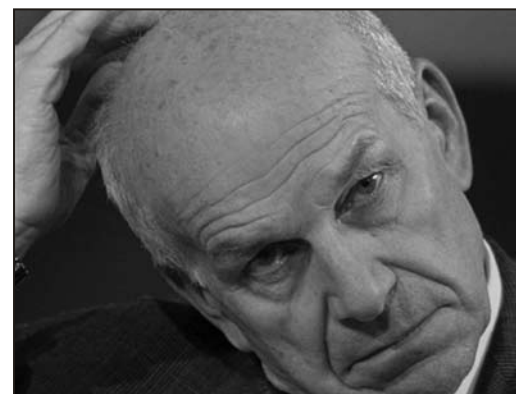
” Italia var landet der hundretusener demonstrerte mot G8-toppmøtet i Genua i 2001. Det var landet der to millioner mennesker et par år senere, som avslutning på ESF (Europeisk Sosialt Forum) i Firenze, demonstrerte mot krigen som truet i Irak.

”deres” regjering svekket den tyske fagbevegelsen kraftig. På samme måte var det med fredsbevegelsen, da en utenriksminister fra De grønne legitimerte den første tyske angrepskrigen siden 1945.

Rifondazione i regjering

I 2006 var det et enormt stort press på RC for å bli med i regjeringen Prodi. ”Berlusconi må vekk”-stemningen var utbredt, mange håpet på en samlet venstreside. Det ville også ha vært en alvorlig feil dersom den radikale venstresiden ikke hadde støttet Prodis valg. Men det var feil å gå inn i regjeringen – uten å gjennomdiskutere de samfunnsmessige rammebetingelsene for dette.

Spørsmålet om venstresiden under de gitte betingelser kunne gjennomføre sine målsettinger i regjeringsposisjon, forsvant under ønsket om å stoppe Berlusconi.

Den italienske venstresida og ikke minst Rifondazione Comunistas leder Fausto Bertinotti gjorde en alvorlig feil da de valgte det «minste ondet» og gikk inn i Prodi-regjeringa for å demme opp for Berlusconi.

Dette har ikke gitt politisk gevinst verken for RC, for venstresiden eller for italienerne flest. Tvert imot: Det har svekket de sosiale bevegelsene at venstresiden har vært med på nedskjæringer, krigsinnsats og unntakslover.

Ettersom det ikke fantes noen kraft som kunne kanalisere misnøyen med Prodi over mot venstre, styrket høyresiden seg. Prodi-koalisjonen ble sprengt da et lite høyreparti brøt ut, og Berlusconi er igjen ved makten, fordi han avledet misnøyen med Prodis sparepolitikk gjennom en rasistisk valgkamp.

Det angivelige ”minste ondet”, nemlig regjeringdeltagelse for å holde Berlusconi borte fra makten, har satt døren på vidt gap for det store ondet, Berlusconi. Samtidig har den etterlatt seg en svakere og desorientert venstreside.

Mer politi og kontroll løser ikke sosiale problemer

Det er ikke noe nytt at det foregår hasj-salg langs Akerselva i Oslo. Men i det siste har beboere og andre irritert seg over unge gutter som prøver å få solgt hasj. Det er nytt at hasjseilgerne nå er svarte. Det er fastslått av både forskere, media og politi at de som selger stort sett er såkalte ureturnerbare asylsøkere. (Aften 20. og 22.08.2008)

I høst har politiet hatt noe de kalte "tidenes største hasj-aksjon i strøket. Mer enn 30 politifolk deltok. Men det er heller ikke noe nytt at politiet arresterer og prøver å skremme hasjseilgere fra Akerselva.

Men denne gangen ble det arrestert flere enn vanlig.

- 5 personer er allerede sendt ut av landet. Opp til 20 andre har fått avslag på asylsøknadene og vil bli sendt ut av landet om kort tid. (Østlandsendinga 24.09.2008)

- Man fikk en hurtigbehandling med sikte på hjemsendelse hvor det var mulig. Grunnen til det var at vi ikke kan ha en situasjon hvor enkeltpersoner utnytter asylsinstitutet for å begå kriminalitet i Norge, sa statssekretær i arbeids- og inkluderingsdepartementet Libe Rieber-Mohn til Østlandsendingen.

- Det har jo gått veldig raskt, vi er veldig fornøyd med at politiet og UDI har samarbeidet godt og behandlet sakene i ekspressfart, fortsetter Libe Rieber Mohn.

Mange beboere på nedre Grünerløkka har samla seg under parolen: "Vi bor her, vi ser deg, ikke kjøp dopen din her". Resultatet har altså blitt utvisning av mange asylsøkere, men er problemet

med hasj forsvunnet? Er det greit for folk at problemet bare forflyttes til andre områder? Og hvor stor er egentlig skaden for nabolaget? Noen beboere mener det er utrygt. Men politiet sier selv i et høringsnotat at: - Når det gjelder vold, som antas å være mest utrygghetsskapende, er det færre anmeldelser på nedre Grünerløkka enn andre steder i byen.

Noen av beboerne og byrådet mente at private vektere var løsningen. Enkelte ville også ordne opp selv gjennom å gå vaktrunder i nabolaget. Heldigvis ble forslaget om å bruke 2 millioner til vektere i en prøveperiode, nedstemt i både bydelsutvalget og bystyret. Verken vektere eller borgervern er løsningen. Når byrådet var villig til å bruke 2 millioner på vektere, hvorfor ikke i stedet bruke disse pengene på ungdomstiltak og sosiale prosjekter på nedre Grünerløkka? Mere politi er heller ikke løsningen. Det er en kjent sak at politiet trakasserer folk, spesielt svarte ungdommer på gata og i parker.

Mer politi og mer kontroll er ikke en god strategi for å løse sosiale problemer. Det er et sosialt problem at unge innvandrere og asylsøkere er tvunget til å selge hasj for å overleve. Men kriminaliteten er skapt av systemet. Vi lever i et system basert på utbytting, ulikhet, grådighet og urettferdighet. Men i stedet for å si noe om det, velger altså noen å sparke nedover og angripe noen av de svakest i dette samfunnet.

Klassekrig

Krigen mot narkotika er en klassekrig. Den blir brukt som unnskyldning for å terrorisere arbeiderklasseungdom og svarte spesielt. Jeg forstår at

folk ikke vil at barna deres, eller noen andres barn, skal begynne med narkotika. Men det betyr ikke at om man bare holder for øynene eller forskyver salget til andre områder, vil problemet med narkotika forsvinne.

Den norske asylpolitikken fører med seg sosiale problemer. Folk blir tvunget til å bo i årevis uten verken oppholds- eller arbeidstillatelse. Er du heldig får du kanskje 100 kr i uka i lomme penger fra et asylmottak. Men mange velger å leve i skjul.

Når krisa i verdenskapitalismen blir større, blir det viktigere for herskerklassen at arbeidere adopterer rasistiske og nasjonalistiske ideer. Splitt og hersk, som det heter. Derfor er det viktig at vi hele tiden står opp mot og protesterer mot rasistiske ideer. Beboeraksjonen mot hasjseilgere på nedre Grünerløkka er med å nøre opp under rasistiske ideer. Det blir "oss" mot "dem". "De" (afrikanerne) må vekk, gjerne ut av landet.

Noen bruker det moralistiske argumentet. Det er ikke bra å selge noe som er skadelig for andre. (Sjøl om det er ganske mange ting som er skadelig for folk som selges lovlig.) Disse folkene som selger hasj langs Akerselva nå, har de noe valg? Hva skulle de gjort i stedet for å få nok kroner til å overleve? Bertold Brecht skrev en tekst en gang som passer i dette tilfelle

"Kva lever mennesket av?

at først kjem mat og sidan kjem moral.

Først må fattigfolk få mat for dagen

moralen kjem når det er mat i magen.»

Randi Færevik

Fra reggae til afropop

De av oss som var aktive på venstresida på 90 – tallet husker Ras Nas (Nasibu Mwanukuzi) som velvillig spilte på våre fester. Han holdt også byens reggaemiljø varmt. Nå i høst ga han ut albumet : ”Dar-es-Salaam”.

Albumet har fått gode kritikker og høye terningkast av flere anmeldere. Han blir sammenlignet med dubpoeten Linton Kwesi Johnsen, og han synger om alt fra fangeøya Guantanamo til rumba-party så du får følelsen av å være på fest på stranda under kokosnøtt palmer. Musikken er en fantastisk blanding av karibiske og afrikanske sjangrer og må bare høres på.

Internasjonal Sosialisme har tatt en prat med Nasibu om albumet og musikken hans:

- Hvor har du fått inspirasjon til musikken din?

- Jeg har fått inspirasjonen hjemmefra. Både faren og moren min oppmuntret meg til kunstneriske aktiviteter som skriving og maling. Gjennom å kombinere skriving og maling utviklet jeg også trangten til å uttrykke meg musikalsk. Brødrene og søstrene mine har også oppmuntret meg. Det var søsteren min som skrev ned mine første dikt med en skrivemaskin. Det å se min diktning skrevet ned på et stykke papir, var nok til at jeg plutselig så en helt ny verden av muligheter. Da var jeg 14 år.

- Hva handler tekstene i musikken din stort sett om?

- Tekstene handler om ting jeg ser og opplever rundt meg daglig. Det kan være alt fra politikk til andre realiteter i dagliglivet. ”River Nile” og ”Sweet Rhythms” for eksempel handler om kjærlighet. Det samme gjelder ”Zakina” og ”Dar-es-Salaam”. ”Guantanamo” er en politisk sang.

- Hva vil du med musikken din? Er det viktig for deg at folk hører på tekstene?

- Ja, jeg mener det er viktig at folk forstår innholdet i tekstene. Det er derfor jeg i tillegg til å synge på Kiswahili også bruker engelsk. Da kan så mange som mulig forstå hva jeg prøver å formidle.

- Hvor mange forskjellige språk synges det på?

- In ”Dar-es-Salaam” er det fire språk: swahili, engelsk, wollof og spansk.

- Skriver du de fleste låtene selv?

- Ja, jeg liker å skrive poesi. Denne formen for kunstuttrykk har appellert til meg siden jeg var barn. Da jeg starta å synge i band, sang jeg for det meste cover-låter. Men etterhvert gikk det opp for meg at det var bedre å lage egen lyrikk såvel som egen musikk. På den måten kan man lage sin egen personlige stil som er viktig for å overleve som artist.

- Hvor lenge har du holdt på med musikk?

- Jeg har holdt på mer enn tretti år, men ca 17 år som Ras Nas. Jeg starta å synge i kirken da jeg var ti år. Mine tidligste musikk-minner er fra da

jeg var fire år gammel og slo rytmer med bambus-pinner sammen med andre barn i nabolaget. Siden da har jeg vært involvert i musikk på den ene eller andre måten. Kjøp CD'n!

- Lykke til videre med musikken også, Nasibu!

Randi Færevik

Ras Nas:
Dar-es-Salaam
Kongoo Productions

Stop Global Warming – Change The World»

ANMELDELSE

Tittelen på Jonathan Neales bok oppsummerer bokas største styrke; den er et helhetlig forsøk på både å forklare problemet global oppvarming, hva som må gjøres og hvordan vi kan sørge for at det blir gjort.

Del én («The Scale of the Problem») tar for seg klima-vitenskap, og slår fast to ting:

Kloden blir varmere på grunn av menneskelig aktivitet. CO₂ og andre klimagasser har allerede ført til temperaturøkninger på grunn av drivhuseffekten, og denne prosessen går stadig forttere.

Dersom dette fortsetter i noen tiår til er det sannsynlig at oppvarmingen vil skje ekstremt raskt. Neale viser hvordan klimaforskere har undersøkt islaget på Grønland, og funnet klare bevis for at plutselig klimaendring har skjedd flere ganger i fortiden. Når jorda ble kaldere, skjedde det over lang tid. Når jorda ble varmere tok det oftest 20 år eller mindre. For 10 660 år siden, ved slutten av den siste istiden, skjedde hoveddelen av oppvarmingen i løpet av 3 år.

Effekten av plutselig klimaendring vil bli katastrofal. En rekke dyrearter vil bli utryddet. Jordbruket vil bryte sammen over store deler av verden. Noen steder vil det bli tørke, andre steder vil det bli flom. Stormer, orkaner og tornadoer vil bli flere, kraftigere og oppstå i områder der de hittil har vært ukjente.

For å være rimelig sikre på å unngå plutselig klimaendring, må verden kutte utslippene av klimagasser med mellom 60 og 70% innen 2030. Dette betyr igjen at de rike landene må kutte mellom 80 og 85%.

Del to argumenterer for at dette er fullt mulig ved hjelp av teknologiske løsninger som allerede eksisterer. De viktigste tiltakene er:

- Massiv utbygging av sol- og vindkraft.
- Utbygging av gratis kollektivtransport.
- Forbud mot biler i byer.
- Bytte fly- med togreiser der det er mulig og begrense interkontinentale flygninger.
- Isolere hus i kalde land og bygge hus som ikke trenger air-condition i varme.
- Kutte dramatisk ned på bruken av betong.
- Redusere bruken av energi i industrien.

Neale argumenterer overbevisende for at dette til sammen vil gjøre det mulig å kutte nok i utslippene, i løpet av tiden verden har til rådighet. Til hvert av disse punktene foreslår han også konkrete krav som klimabevegelsen kan bygge rundt; for eksempel å kreve 10 millioner soltak i Storbritannia.

Han tar også med et kapittel om løsninger som ikke vil virke. Biodrivstoff, hydrogen eller atomkraft er av forskjellige grunner ikke en del av løsningen.

Særlig viktig i norsk sammenheng er argumentene mot CO₂-fangst og lagring. Ifølge Neale er det både dyrt og energikrevende. Likevel er det lagringen av CO₂ som er den viktigste innvendingen. Selv små lekkasjer vil gjøre hele prosjektet ubrukelig på noen tiårs sikt. Verden nekter energibransjen å være med på å utvikle CO₂-fangst og lagring uten en garanti fra staten om å bære forsikringskostnadene mot erstatningskrav. I USA har industrien lyktes i å få staten til å betale alle forsikringskostnadene, og vedta lover som gjør det umulig å saksøke energiselskapene for lekkasjer.

Del tre handler om «hvorfor de rike og mektige ikke vil handle». En ting er at de fleste av verdens mektigste selskaper er olje- og bilgiganter hvis profitt ville bli truet av effektive tiltak mot klimagassutslipp.

Ennå viktigere er det ifølge Neale at statlig inngrep i økonomien i det omfanget som er nødvendig, ville utfordre hele den nyliberale ideologien som kapitalister og mektige politikere verden over ser som den eneste veien framover for det kapitalistiske systemet.

Likevel er det mulig. Neale viser til hvordan alle de rikeste landene la om hele sin økonomi for å forsøke å vinne Andre Verdenskrig. Han bruker USA som eksempel.

Japan angrep Pearl Harbor 7. desember 1941. Før måneden var omme, sendte president Roosevelt en liste til Kongressen (USAs parlament) over hva han ville ha fra amerikansk industri. Med blant annet 60 000 fly, 45 000 tanks, 20 000 luftvernkanoner og tusener av skip, ble denne handlelista beregnet til å koste omlag 50 milliarder dollar som var omtrentlig det samme som USAs brutto

nasjonalprodukt (alle verdier som blir skapt i et land på et år) for 1941.

Det er som om Norge idag skulle brukt rundt 1500 milliarder kroner på tiltak mot klimautslipp. Ikke særlig sannsynlig at det kommer med i høstens statsbudsjett fra den rød-grønne regjeringa, men Roosevelt fikk det som han ville.

For å få til den nødvendige omleggingen av økonomien, tok et krigsproduksjonsråd (War Production Board) over den direkte styringa av industrien, og bestemte hvem som skulle lage hvor mye av hva.

Ikke bare virket dette, det førte til økonomisk vekst i alle de store krigførende landene, som gjorde omtrent det samme.

Her er vi ved et av kjernepunktene til Neale. Å redde jorda fra klimakatastrofen handler ikke om å gjøre ofre. Det handler om å skape millioner av jobber i byggingen av vindmøller, solenergianlegg, kollektivtransport og utbedringer av bygninger. Det handler om å få bo i bedre isolerte boliger, og kjøre gratis, hyppig og punktlig kollektivtransport til jobb.

Dette er en av grunnene til optimismen i Neales bok – det vi må slåss for for å kutte utslippene av klimagasser er positive tiltak som det går an å få massiv oppslutning om.

Boka slutter med å skissere alternative framtider. Den ene er flere og større katastrofer som følge av klimaendringer i et kapitalistisk system. Neale bruker eksemplene fra Katrinas herjinger i New Orleans, og borgerkrigen som tørke og endrede regnmønstre har ført til i Darfur. I begge tilfeller er klimaendringer utgangspunktet for katastrofen, som blir gjort uendelig mye verre av de økonomiske og politiske forholdene som hersker. Dersom ikke utslippene av klimagasser kuttes, er dette bare en mild forsmak på hva som venter.

Alternativet er at en bevegelse som er sterk nok til å tvinge igjennom de nødvendige endringene vinner fram og forandrer verden.

Simen Tutvedt

Jonathan Neale

Stop Global Warming – Change The World»

Bookmarks Publicatons 2008

B-BLAD

Returadresse: IS
PB 9226 Grønland
0134 Oslo

6. desember 2008

Folk fra 90 land i hele verden aksjonerer mot klimakrisen

**Global Migrants for Climate Action
organiserer kravene fra Norge sammen med
fagforeninger, andre organisasjoner m.fl.**

**I Folkets Hus vil alle få anledning til å
hendvende seg direkte til klimaforhandlere
som da samles i Polen, og kreve reell handling.**

www.climateact.org